

2010. gada ziema

www.lu.lv

Universitātes nākotne Torņakalnā

Studentu Gada balva –
bilance par paveikto

Standartizētu
biobanku nozīme
diagnostikā

«Juventus» jaunība
90 gadu garumā

14. gadsimta
pergamenti
Universitātes
Bibliotēkā

Dažas domas par «latviskajiem» Ziemassvētkiem

«Vai mūsdienu lielpilsētā dzīvojošajiem ir iespējams turēties pie tautas tradīcijām?» – šādu jautājumu esmu dzirdējis vairākkārt. Turklāt vaicātājam parasti ir svarīgi uzzināt, kādas tieši ir latviskās tradīcijas. Šā vai tā, tamlīdzīgi jautājumi mēdz uzrasti pirms Ziemassvētkiem. Acimredzot gada beigas ir tas pārejas laiks, kas liek domāt par lietām, kuru apcerēšanai citkārt nav vietas.

Gan daiļliteratūra, gan etnogrāfiskie raksti mums dod priekšstatu par tradicionālo laika ritējumu rudenī no veļu laika līdz Ziemassvētkiem. Nojauta, fragmentāras vai dziļākas zināšanas par sagatavošanos svētkiem un par to norisi mums parasti ir. Advente, miers, apcere, gavēnis, gaidīšana – tie ir daži pirmssvētku laika raksturojumi, kas izsaka galveno: tā ir sevis sagatavošana Ziemassvētku brīnumam.

Mūsdienu dzīve gada beigu posmā piedāvā pavisam citādu modeli: tas ir pats intensīvākais akadēmiskās un sabiedriskās darbošanās posms. Zinātniskā darba atskaites, pašnovērtējuma ziņojumi, nākamā semestra plānojums, projektu pieteikumi – tie ir tikai daži no darbiem, kas uzrodas tieši šajā laikā. Katedru, nodalju, fakultāšu un citādas eglītes liek daudz intensīvāk nekā citkārt pievērsties gastronomiskajiem priekiem. Dāvanu meklēšana un apdāvināšanās paņem visas brīvā laika rezerves. Sabiedrisko un māksliniecisko sarīkojumu intensitāte pirmssvētku laikā nelauj nodoties personalizētai mājas dzīvei.

Šajā situācijā jautājums par latviskiem Ziemassvētkiem un latviskām tradīcijām skan nevieta. Galu galā, vai eglē karāsies salmu puzuri vai stikla bumbuļi un rūķi – tas ir stila jautājums. Vai viens no pirmssvētku pasākumiem būs gospelju kora uzstāšanās vai folkloriska saulgriežu sagaidīšanas izrāde ar klātesošo iesaistīšanu – tas nemazinās gada nogales nemieru. Vai, saņemot dāvanas, tiks skaitītas tautasdziesmas vai Kornēlijas Apškrūmas pantiņi – tā varētu būt liecība tikai par to, kura plaukta apskatei grāmatu veikālā pietika

pacietības. Arī pīrādziņi un pelēkie zirņi blakus «Fazer» šokolādes asortiem un «Martini» burbulvinam nedos svinībām tradīcijas un caur to arī lielo Visuma ritu klātbūtnes sajūtu.

Nevijus nāk prātā no antīkajiem laikiem mantotās cilvēka noteiksmes: latīniskais «homo» un hellēniskais «anthropos». Lietojot pirmo, mēs domājam par cilvēku kā no zemes, no pīšļiem cēlušos, otrs liek mums paverst skatu uz zvaigznēm. Antīkās pasaules rietumnieciskais prāts vairāk pievērsās zemes lietām, matērijai, formai, toties austrumnieciskais mēģina pacelties kaut nedaudz virs zemes, tuvāk debesīm. Mūsu kultūrā abas noteiksmes ir svarīgas, tomēr īpašajos gadskārtas brīžos – svētkos – ir nepieciešama izraušanās no piezemētības stāvokļa. Tikai ļaušanās debesu pieskārienam uztur cilvēkā dievišķo dzirksti.

Šādu izšķiršanos par labu sakrālajam ne-parasti skaidri ir raksturojis Śrī Śrī Paramhansa Jogananda – viens no pirmajiem Indijas mistiķiem, kas tieši saskārās ar Rietumu pasauli. Viņaprāt, mums zināmajā pasaulē «Tev nebūs citus dievus turēt līdzās man» tie «citi dievi» ir materiālās pasaules ilūzija ir formu vilinājumi, māyā, un tam pāri stāv garīgums, nezdodoša saite ar transcendenci.

Atgriežoties pie mūsu latvisko Ziemassvētku jautājuma, atliek vien novēlēt, lai šie svētki nebūtu tikai romiskās izpriecās, bet lai tajos būtu vieta arī grieķiskajai mistērijai. Kādā veidā to izdarīt, tas jau ir dzīvas, pilnasinīgas un nesadalītas tradīcijas jautājums.

Humanitāro zinātņu fakultātes profesors
Valdis Muktupāvels

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

http://www.lu.lv/almamater

Izdevumu sagatavojis:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2010

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

ISBN 978-9984-825-70-0

Atbildīgās par izdevumu:
Gundega Krakopa, Keta Selecka-Trušinska

Korespondentes:
Kitija Balcare, Elīna Belova, Agnese Dzene

Tulkojums angļu valodā: Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālo studiju programmas «Tulkotājs» studente
Iveta Ilguna

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Saturs

Kitija Balcare

**Universitātei top mūsdienīgs akadēmiskais
centrs Torņakalnā**

3

Elīna Belova

Standartizēta biobanka – diagnostikas nākotne

6

Kitija Balcare

**Par tautas kultūras mantojuma kolekcijām
vakar un šodien**

9

Mārīte Saviča

**Kaligrāfiskā rokraksta vēstījums
zoss spalvas vilcienos**

12

Agnese Dzene

Jaunība 90 gadu garumā

16

Agnese Dzene

**Jauno studentu palīgi
Sociālo zinātņu fakultātē**

20

Agita Šmitiņa, Inta Jaunzeme

**Universitātē pieejamas ne tikai lekcijas,
bet arī vispusīgs atbalsts**

22

Natalja Kornišova

**Mikus Losāns:
Latvijas nākotne ir uzņēmējdarbībā!**

25

Jurita Krūma

LU studentu Gada balva – bilance paveiktajam

28

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

no 2010. gada septembra līdz decembrim

30

Universitātei top mūsdienīgs akadēmiskais centrs Torņakalnā

Torņakalna mazdārziņu biedrības teritorija 2009. gada martā
Foto: Toms Grīnbergs

Kitija BALCARE

Ikviens ir redzējis kādu amerikāņu mākslas filmu, kur studentu akadēmiskā un ikdienas dzīve norit īpaši izveidotos studiju kompleksos, ko sarunvalodā mēdz dēvēt par studentu pilsētīnām. Līdz šim Latvijas Universitātes studenti bija piesaistīti konkrētām fakultātēm, kas izvietotas dažādos galvaspilsētas ģeogrāfiskajos punktos. Turklāt tikai divas no visām ēkām ir bijušas projektētas un būvētas tieši Universitātes vajadzībām.

Pašreiz Universitātē top līdz šim nepieredzēts projekts – Latvijas Universitātes Akadēmiskais centrs Torņakalnā. Ja viss norisināsies saskaņā ar plānu, tad jau 2014. gada 1. septembrī studenti pieredzēs jaunā Dabas un veselības zinātņu akadēmiskā centra atklāšanu. Un tas būs tikai pirmais solis uz Torņakalna studentu pilsētiņas attīstību par ievērojamu, modernu un energoefektīvu ēku kompleksu studijām un pētniecībai.

Rokas stiepiena attālumā

Rīdziniekiem zināms, ka Torņakalns ir tā Rīgas pilsētas daļa, kas izvietota Daugavas kreisajā krastā jeb Pārdaugavā, Zemgales priekšpilsētā. Tā veidojusies jau 19. gadsimta beigās, bet vēl 20. gadsimta sākumā Torņakalnu, kas tā iedzīvotājus priecē gan ar Mārupīti, gan Māras dīķi, gan Arkādijas parku, un kaimiņu rajonu Zieņiekkalnu šķīra plašs meža masīvs.

Runā, ka Torņakalna nosaukums radies no torņa, kas pirmo reizi dokumentos minēts 1483. gadā un atradies Mārupītes

labajā krastā, pie tagadējās Jelgavas ielas. Torņa pakājē ar laiku radās apdzīvota vieta, kuru jau 17. gadsimta otrajā pusē sauca par Torņa gruntsgabaliem vai arī Zemi pie torņa. Vēsturnieki lēš, ka 1681. gadā šajā ciemā sāka darboties pirmā latviešu skola Pārdaugavā.

Pēdējos gados Torņakalna stacijas tuvumā garāmgājēju skatienam pavērs vairāk vai mazāk sakopti mazdārziņu plašumi. Taču visi dārzu saimnieki, kas tur darbojas vēl pēc 2005. gada, bija pašrocīgi turpinājuši savus darbus, jo līgumiski teritorija vairs nebija paredzēta šim nolūkam. Torņakalns ir vieta, kas tika izraudzīta Latvijas Universitātes studentu pilsētiņas izveidei.

Integrācija pilsētvidē

Pašlaik jau ir pilnīgi sakārtots jautājums, kas ir saistīts ar zemes īpašumu Torņakalnā, uz kura mazdārziņu vietā drīzumā atradīsies Latvijas Universitātes studentu pilsētiņa. Pēc ilga un detalizēta pētījuma, izvērtējot dažādas vietas, tika secināts, ka Rīgas centra tuvumā nav daudz tādu zemes gabalu, kur varētu attīstīt šāda veida projektu. Svarīgi bija atrast vietu, kur jauno projektu varētu izvietot pietiekami tuvu centram, tuvu citām Universitātes ēkām, kā arī veiksmīgi iekļauties apkārtējā infrastruktūrā, tai skaitā ērtā transporta plūsmā.

«Vieta tika meklēta ilgu laiku, līdz beigās no Rīgas Domes puses nāca piedāvājums par Torņakalnu, kas vēlāk izrādījās valsts zemes īpašums. Izvērtējot visus apstākļus, Torņakalns ir labākais variants. Pirmkārt, tas atrodas pietiekami tuvu centram, jo attālumu līdz labajam Daugavas krastam kājām var mērot aptuveni piecpadsmit minūtēs. Otrkārt, tuvumā top jaunā Nacionālā bibliotēka, kas arī ir ne mazāk svarīgi studentu darbam. Treškārt, apkārtnē ir laba sporta bāze. Ceturtkārt,

tuvumā atrodas arī citas Universitātes ēkas: Fizikas un matemātikas fakultāte Zeļļu ielā, Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūts O. Vācieša ielā, arī P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, kas ir zinātniskā un studiju darba bāze daudziem LU projektiem un studiju programmām. Kopumā veidojas labs, savstarpēji papildinošu zinātnes un studiju ēku komplekss,» uzskaita Latvijas Universitātes zinātņu prorektors profesors Indriķis Muižnieks.

Līdz ar to pēc domāšanas un konsultēšanās nepilna gada garumā tika pieņemts galīgais lēmums par Torņakalnu. Tika sagatavots un iesniegts projekts Eiropas Savienības Reģionālās attīstības fondam augstskolu infrastruktūras attīstībai kopsummā par 22,7 miljoniem latu, kas paredz dabaszinātņu studiju centra celtniecību un iekārtošanu Torņakalnā. Pašlaik ir sakārtota visa ar zemi saistītā dokumentācija un pabeigta mazdārziņu teritorijas atbrīvošana no pagaidu būvēm.

Turklāt par Universitātes zinātnisko projektu līdzekļiem jau ir veikti arī priekšizpētes darbi, meklējot optimālu enerģētikas risinājumu topošajam ēku kompleksam, izskatot, kāda ir noteiktās vietas augsnes struktūra un vai nav saglabājušies vēsturiskie ēku palieku fragmenti. Kā apstiprina profesors I. Muižnieks, paveiktā priekšizpēte rāda, ka teritorija ir pieņemama arī no celtniecības prasību viedokļa.

Multifunkcionalitāte kā priekšnoteikums

2010. gada vasarā tika izsludināts LU Akadēmiskā centra arhitektūras ideju konkurss. Pirmā kārtā metu konkursam par LU Akadēmiskā centra projektēšanu un celtniecību ar deviņām iesniegtām idejām noslēdzās 5. augustā, bet otrajai kārtai tika izvirzīti septiņi projekti, no tiem savus piedāvājumus sagatavoja piecas arhitektu grupas.

«Metu konkurss jau ir noslēdzies, un pašlaik turpinās sarunas par to, kuram no trīs uzvarētājiem uzticēt tālākai attīstīšanai skici projekta sagatavošanu. Tas ir jāpaveic līdz 2011. gada martam vai aprīlim, bet atlikušo gada daļu varētu veltīt tehniskā projekta izstrādei. Tad pēc būvniecības konkursa izsludināšanas 2012. gada pavasarī vajadzētu sākties celtniecības

darbiem divu gadu garumā. Savukārt 2014. gada pavasarī un vasarā priekšdarbiem būtu jānoslēdzas un pirmajai ēkai vajadzētu būt gatavai, lai 2014. gada 1. septembrī tā jau varētu tikt atklāta,» par iecerēm stāsta I. Muižnieks. «Tālāk ceram, ka izdosies atrast iespējas, lai īstenotu arī pārējās iestrādes, kuras attiecas uz Torņakalna teritorijas attīstību. Vēlamies, lai arī pārējo fakultāšu ēkas un zinātniskās institūcijas ir vienuviet.»

Pirmā ēka, Dabas un veselības zinātņu akadēmiskais centrs, noteiks pamatu visai pārējai Torņakalna teritorijas attīstībai, jo tajā ir iecerēts arī liels auditoriju komplekss. Raksturojot metu konkursam iesniegtos darbus, kā kopējā tendence izpaužas vēlme un nepieciešamība veidot transformējamas auditorijas ar iespēju daudzfunkcionāli iekārtot dažādas telpas, nodalīt tās dažādu studentu grupu vajadzībām, ar pieeju no vairākām pusēm un izmantojamību dažādām fakultātēm. Auditorijas vairs nav paredzēts pieskaitīt pie kādas konkrētas fakultātes telpām. Atsevišķi katras fakultātes un studiju programmas vajadzībām plānots iekārtot laboratorijas.

«Viens no godalgotajiem projektiem paredzēja pirmajā stāvā plašu halli un ideju, ka auditorijas izvietotas zem zemes. Tā šķita brīnišķīga ideja, kas visiem patika, bet ir jāizvērtē, vai šāda veida projekts iekļauts finansiālajā risinājumā. Šai idejai ēkā pa vidu visā tās augstumā bija viena kopēja telpa, ātrijs, līdzīgi, kā tas ir risināts Igaunijā, Tallinas Universitātes jaunajā ēkā,» salīdzina I. Muižnieks. «Pārējiem iesniegtajiem darbiem šāda vienojoša risinājuma ēkas vidū nebija, taču bija citi piedāvājumi, piemēram, ar apdzīvojamu jumta virsmu, citām kopējām telpām papildu vajadzībām. Pēdējā kārtā piedalījās tikai Latvijas arhitektu grupas. Kopumā varu teikt, ka pilnīgi neredzētu un nepiedzīvotu brīnumu neviens nepiedāvāja, jo tomēr ir jāreķinās ar budžetu, kas paredzēts celtniecībai. Esošie projekti ir ļoti reālistiski piedāvājumi tieši pirmās kārtas Dabas un veselības zinātņu korpusa izveidei.»

Metu konkurss ir vērtējams vairāk kā ideju un priekšlikumu konkurss, taču skici projektā arhitektiem jāpiedāvā konkrēti risinājumi, kas attiecas uz precīzi sadalītiem, konkrētiem telpu un fasāžu kvadrātmetriem.

Transformējamām jābūt ne tikai auditorijām. Arī studiju laboratorijām jābūt pielāgojamām dažāda veida pētnieciskajiem darbiem – gan tādiem, kas ilgst vairākus semestrus, gan īslaicīgiem. Laboratoriju telpām jābūt iekārtotām ar modernu aprīkojumu. Jaunajam ēku kompleksam ir jāatrisina arī biroju veida darba telpu problēma, kas ilgstoši ir pastāvējusi līdzšinējās fakultāšu telpās.

«Darba vietām jātop par savdabīgu dzīves telpu gan studentiem, gan doktorantiem, gan pasniedzējiem. Šīs darba vietas noteikti ir jāparedz, plānojot jaunās ēkas, lai katram atrastos vieta, kur varētu mierīgi un radoši strādāt,» uzsver zinātņu prorektors.

Jauns, efektīvs, nevis dārgs, pārplānots

Augstākajā izglītībā arvien turpina aktīvi attīstīties starpdisciplināru studiju programmu izveide, pielāgojoties prasībām darba tirgū un nepieciešamībai attīstīt indivīda zināšanas un prasmes dažādu zinātņu kontekstā.

«Ar šādu saskaldītu struktūru, kas Universitātei ir pašreiz, mums ārkārtīgi grūti panākt to, lai ne tikai idejiski, bet arī fiziski mēs varētu veidot un īstenot starpdisciplināras studiju programmas. Turpretī, skatoties tālākā perspektīvā, jāatzīst, ka starpdisciplināritāte studijās kļūst aizvien aktuālāka, šķērsojot nozaru grupu robežas,» skaidro profesors Indriķis Muižnieks. «Kā piemēru var minēt to, ka dabaszinātniekiem jāprot arī rakstīt un literāri pareizi izteikties, kas reizēm viņam ne tik labi padodas. Tas ir pirmkārt. Otrkārt, neviens dabaszinātņu sasniegums vai risinājums neko nedos, ja tam nebūs juridiska,

Rektors Mārcis Auziņš iepazīstina premjeru Valdi Dombrovski ar konkursam iesniegtajiem metiem. 2010. gada 5. augusts
Foto: Andis Janovs

ekonomikā pamatota un sabiedrībai saprotama skaidrojuma, kas ir iespējams vien tad, ja dabaszinātnieks ir gatavs arī mijiedarbībai ar sociālajām zinātnēm. Patlaban Universitātē esam šķirti nevis idejiski vai budžeta sadalījumā, bet gluži vienkārši telpiski, jo starpdisciplinārai mijiedarbībai ir grūti veidoties, lai gan ir arī daži veiksmīgi izņēmumi. Manuprāt, izņēmumiem ir jāklūst par ikdienas praksi. Jaunam telpu risinājumam, pie kura šobrīd tiek strādāts, vienlaikus ir jārada arī jaunas iespējas.»

Līdz šim Latvijas Universitātes telpiskās infrastruktūras sadrumstalotība bija traucējusi efektīvi īstenot tādas Universitātes pamatfunkcijas kā pilnvērtīgs studiju darbs, zinātniskā un jaunrades darbība, sadarbība ar uzņēmējiem un sociālajiem partneriem. Tās ēkas, kas pašlaik ir Universitātes pārvaldībā, ir vai nu nepiemērotas Universitātes funkciju veikšanai, novecojušas vai arī renovējamas, taču par tādiem finanšu līdzekļiem, kas patiesībā pārsniedz jaunu ēku celtniecības izmaksas.

«Lai cik paradoksāli tas nebūtu, Latvijas Universitātei, kas ir ne vien lielākā universitāte Latvijā, bet arī Baltijā kopumā, ir tikai divas ēkas, kas būvētas speciāli Universitātes vajadzībām un vienlaikus ir arī Universitātes vecākās ēkas: Raiņa un Kronvalda bulvārī. Visas pārējās telpas ir pielāgotas, pārbūvētas un pēc savas būtības nekad nav bijušas paredzētas augstskolas vajadzībām. Līdz ar to telpu pielāgošana izmaksā dārgāk nekā pilnīgi jaunu un piemērotu ēku izbūve,» skaidro I. Muižnieks. «Vecas ēkas rekonstruēšana atbilstoši jaunajām prasībām mums izmaksā aptuveni tūkstoš latu par kvadrātmetru, savukārt jaunu ēku var uzbūvēt aptuveni par septiņsimts līdz astoņsimts latiem par kvadrātmetru. Turklāt pārbūvēšana savā būtībā ir arī kultūras mantojuma necienīšana.»

Ja būtiski netiks uzlabota Latvijas Universitātes infrastruktūra, Latvijā nebūs iespējams konkurētspējīgas augstākās izglītības un tās eksporta un zinātniskās darbības piedāvājums salīdzinājumā pat ar kaimiņiem Igaunijā un Lietuvā.

«Zaļās» enerģijas akadēmiskais paraugs

Ilgī gaidītais projekts ir iecerēts ne vien kā telpu efektīvas izmantošanas risinājums akadēmiskai videi. Plānots ēku kompleksa celtniecību apvienot ar modernām enerģijas taupīšanas tehnoloģijām.

«Mums, Universitātei, ar šīs ēkas piemēru ir vēlme parādīt un pierādīt to, ka jaunās idejas un tehnoloģijas enerģētikas jomā patiešām ir reāli izmantojamas. Ir dažādas versijas. Iespējams, tiks izmantots zemes siltums, vai, esot tuvu Daugavai, arī ūdens radītā enerģija. Tas noteikti palīdzēs celt ēku energoefektivitāti. Varbūt šoreiz nebūs runa par Saules bateriju vai vēja ģeneratoru izmantošanu, bet jāņem vērā tas, ka arī pats ēkas plānojums un izvietojums spēj būtiski ietekmēt energoefektivitāti, kaut vai īpašu uzmanību vēršot uz to, kuras debess puses virzienā ir izvietotas noteiktas telpas,» skaidro profesors I. Muižnieks.

Bez tā visa projektēšanā ir jāparedz arī tādu būvniecības noteikumu ievērošana, kas paredz stāvvietas, velosliedzes, velonovietnes un citus nosacījumus. Tālākā nākotnē ir iecerets akadēmisko ēku kompleksam pievienot arī studentu dienesta viesnīcas jeb kopmītnes, kā arī citas sadzīvei nepieciešamas būves, piemēram, ēdnīcas, veļas mazgātavas u. c. Papildu vērtību vietai piešķir Dzelzeļa muzejs, kurā bieži notiek kultūras un izklaides pasākumi, Arkādijas parks kā atpūtas zona ar tuvu esošo sporta kompleksu. Satiksmes uzlabošanai ir notikušas arī sarunas par iespējamo atspoles vilciena ierīkošanu gadījumā, ja no Torņakalna uz Rīgas dzelzeļa staciju būs liela cilvēku plūsma.

Zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks iepazīstina ar Akadēmiskā centra ieceri

Foto: Andis Janovs

«Joprojām daudzās vietās pasaulē šādas studentu un universitāšu pilsētiņas tiecas veidot kā atsevišķas pilsētiņas. Kādreiz arī te, Rīgā, eksistēja vairākas versijas par pilsētiņu, kas izvietota nošķirti no pamatpilsētas. Vienu laiku bija doma par tās izvietojumu Dārziņos, citu brīdi Salaspilī, vēl kādu laiku – Kleistos. Tāds modelis, ko izmanto ASV, paredzētu sētu un sargu ap studentu pilsētiņu. Faktiski tāds pats ir arī Maskavas Universitātes centrālais komplekss. Arī pirms gadiem 30–40 celtajiem universitāšu kompleksiem Vācijā ir raksturīga no pārējās pilsētvides nodalīta struktūra, kas gan nav tik stingri norobežota kā ASV universitāšu centri,» stāsta zinātņu prorektors. «Manuprāt, šī tendence pati sevi lēnām jau sāk izsmelt. Drīzāk parādās vēlme integrēt augstskolu tieši pilsētas vidē tā, kā tas, mūsdiā, Torņakalna projekta variantā arī īstenosies. Par Torņakalna domājot, mums vispār nav bijusi doma norobežot vai nodalīt studentu pilsētiņu no apkārtnes vides, bet tieši pretēji – izmantot visu tuvumā esošo pilsētas infrastruktūru, arī mazdārziņus, lai Universitātes pilsētiņa harmoniski integrētos pilsētā.»

Tad, kad tiks pabeigta Torņakalna teritorijas attīstība, savas funkcijas turpinās saglabāt ēka Raiņa bulvārī 19, kurā paliks tiesību zinātnes studenti, kā arī visa Universitātes vadība un administrācija. Darbu Zēļu ielā turpinās Fizikas un matemātikas studiju centrs. Attīstot sadarbību ar Rīgas Juridisko augstskolu un Rīgas Ekonomikas augstskolu, paredzēts, ka ēkā Alberta ielā 10 Latvijas Universitāte kopā ar kaimiņiem veidos augstskolu apvienību kā izcilības centru starptautisko tiesību, ekonomisko attiecību un politikas studijām.

Universitāte Daugavas kreisajā krastā, neapšaubāmi, sekmes arī Rīgas jaunā centra veidošanas plānus Torņakalna rajonā, kuri ekonomiskās lejupslīdes dēļ ir apstājušies, taču ir skaidrs, ka pēc pāris gadiem šī doma atkal kļūs aktuāla.

University of Latvia Academic Centre to be built in Tornkalns

Everyone probably has seen American films, where students' academic and everyday life takes place in specialized study complexes or campuses. Until now, students of UL have been concentrated in particular faculties located at different geographical points of Riga. Only two of all buildings have been designed and built exactly for the needs of the University. Today a unique project – UL Academic Centre is created in Tornkalns. If everything goes according to plan, students will see the opening of the new Academic Centre of Natural and Medical Sciences on September 1, 2014. It will be the first stage of development of Tornkalns campus – a significant, modern and energy efficient building complex for studies and research.

Standartizēta biobanka – diagnostikas nākotne

Elīna Belova

Latvijas Universitāte var lepoties ar daudziem projektiem zinātnes attīstībai un zināšanu uzkrāšanai. Viens no tādiem ir LU Medicīnas fakultātē īstenotais projekts «Agrīnās audzēju diagnostikas un novēršanas starpdisciplināra izpētes grupa» Eiropas Sociālā fonda 1.1.1.2. aktivitātes ietvaros. Darbam ar šo projektu atvēlēti trīs gadi. Projektā iegūtais finansiālais atbalsts galvenokārt nodrošina zinātnieku atalgojumu un nav paredzēts citām vajadzībām. Šim nosacījumam ir trūkumi un priekšrocības, tomēr projekta vadītāju Mārci Leju priecē, ka vairākus kolēģus izdevies motivēt palikt tēvzemē un turpināt zinātnisko darbu šeit.

Zinātnes attīstība

Projekts aptver daudz dažādu apakšaktivitāšu, tomēr tās visas savā ziņā ir saistītas un vērstas uz sabiedrības veselību un saslimšanu savlaicīgu diagnostiku. Agrīna biomarķieru analīze un diagnostika ir priekšnosacījums, kā slimību aizmetņus atklāt vēl izārstējamā stadijā. Vairāk darba tiek veltīts kvalitātes kritērijiem, lai turpmāk izmeklēšanu varētu veikt pēc iespējas precīzāk. Latvijas Universitāte šādu daudznozaru projektu īstenošanai ir piemērota vieta, jo starp kolēģiem atradīsies kāds, kurš konkrētajā jautājumā ir speciālists. Tā arī «Agrīnās audzēju diagnostikas un novēršanas starpdisciplinārajā izpētes grupā» sadarbojas kā mediķi, tā arī sociologi, matemātiķi un ekonomisti.

Mārcis Leja

Foto no privātā arhīva

Lielu daļu projektā ieguldītās kompetences un zināšanu lieto biobankas modeļa izstrādei. LU Medicīnas fakultātes asociētais profesors Mārcis Leja skaidro, ka medicīnas pētījumos izmantojamo materiālu krātuves Latvijā ir, tāpēc mērķis nav izstrādāt vienu lielu Latvijas biobanku. Būtu noderīgi, ja tiktu izveidota banka tieši audzēju saslimstības diagnostikas pētījumiem.

Attīstot konkrētu biobanku, projekta darba grupa plāno veikt daudz uzlabojumu biobanku attīstībā Latvijā, jo jaunas biobankas veidošana saistīta arī ar likumdošanas piemērošanu un sadarbības tīkla veidošanu. Projektā aizvadīts gads, bet plānu vēl ir daudz, kurus atlikušajos divos gados piepildīt.

Biobankas saista vairākas patērētāju grupas – sabiedrību kopumā, zinātniekus un pacientus, kuru materiālu plānots izmantot zinātniskiem pētījumiem. Katram no tiem ir dažāda motivācija. Problēma, kas rosina zinātniekus iesaistīties biobankas attīstīšanā, ir tā, ka jaunas diagnostikas metodes pārbaudei nepieciešami vairāki gadi, jo paiet laiks, kamēr pilotprojekts tiek izstrādāts, jāvelta vairāki gadi konkrētas mērķgrupas materiāla vākšanai, un tikai tad var notikt jaunās metodes izmēģināšana. Ja zinātniekiem un pētniekiem būtu pieejama materiālu bāze, kuru pēc konkrētās vajadzības atlasīt un izmantot pētījumos, tiktu ietaupīts līdz pat 10 gadiem vai pat vairāk laika. Medicīna un diagnostikas metodes varētu attīstīties ātrāk, līdz ar to lielu ieguvumu saņemtu visa sabiedrība. Zinātniekiem vairs nevajadzētu veltīt pūles materiālu vākšanai vairāku gadu garumā, bet viņi varētu nodoties zinātniskai pētniecībai.

Datu aizsardzība

Mārcis Leja piemin gadījumu, kad kādā no Eiropas valstīm ap 2000. gadu tika veikts liels pētījums un savākti 10 000 pacientu asinsparaugi. Materiāli tika uzglabāti, bet tagad, kad apriņķu 10 gadi, 25 no šiem cilvēkiem konstatēts kuņģa vēzis. Zinātniekiem bijusi unikāla iespēja atlasīt datus par ievāktajiem materiāliem un salīdzināt tos ar rezultātiem desmit gadu ilgā laika posmā. Analīžu rezultāti bija pamats jaunas diagnostikas metodes izstrādāšanai. Konkrētais piemērs iet roku rokā ar biobankām un personas datu aizsardzības jautājumiem, ko likumdošanā nepieciešams atrunāt. Zinātniekiem būtu papildu priekšrocības, ja būtu pieejama plašāka informācija, kas attiecināma uz biobankā ieguldītajiem paraugiem. Būtu pieejama informācija par konkrētā materiāla īpašnieka slimības vēsturi un vajadzības gadījumā iespēja aicināt pacientu uz atkārtotām pārbaudēm. Šāda zinātnieku un sabiedrības sadarbība būtiski izmainītu medicīnas virzību.

Dažādu valstu praksē lieto atšķirīgu pieeju. Biobankās mēdz iekļaut materiālu, kas palicis pāri pēc asins analīžu veikšanas, vai arī operācijas materiālu, kas vēlāk paredzēts utilizēšanai. Šī materiāla iegūšanai nav bijis nepieciešams ne paņemt vairāk asiņu, ne arī papildus paplašināt operāciju. Ir valstis, kurās likumdošana šajā gadījumā neprasa iegūt pacienta rakstveida piekrišanu. Protams, patients tiek informēts (piemēram, ar redzamā vietā izvietotu informācijas materiālu), un viņam ir iespēja atteikties savas asins vai audu atliekas ievietot biobankā. Taču, ja viņš neatsakās, mediķi ir tiesīgi pēc saviem ieskatiem šo audu materiālu biobankā iekļaut. Turpretī citās valstīs pirms jebkuras materiāla iekļaušanas bankā nepieciešams iegūt pacienta rakstisku piekrišanu. Šāda kārtība līdz šim izmantota arī Latvijā. Ja biobankas vajadzībām nepieciešams iegūt papildu materiālu (piemēram, paņemt divus asins stobriņus) un atbilstošu papildu informāciju, jebkurā Eiropas valstī būs nepieciešama pacienta piekrišana.

Biobankas veidošanai nepieciešams ne tikai pacientu atbalsts, bet arī ētikas komitejas lēmums. Projekta vadītājs ir gandarīts, ka LU Medicīnas fakultāte sadarbībā ar Austrumu klīnis-

ko universitātes slimnīcu ir ieguvusi akceptu materiālu vākšanai audzēju biobankas vajadzībām un to izmantošanai.

Nesen Latvijā viesojās Erasmus Universitātes Nīderlandē profesors Peters Riegmans, kurš uzskatāms par vadošo speciālistu biobanku jautājumā ne tikai Eiropā, bet visā pasaulē. P. Riegmans stāstījis par Nīderlandes pieredzi un to, ka Erasmus Universitātes klīnikā biobankas pamatā ir materiāli, kas pēc operācijas paredzēti utilizēšanai. Katram pacientam netiek prasīta atļauja, bet jebkurš var atteikties no savu audu saglabāšanas ārstniecības iestādē. Agrīnas audzēju diagnostikas un novēšanas starpdisciplināra izpētes grupa viesojusies arī Karolīnskas Universitātē Zviedrijā, kas uzskatāma par augsti attīstītu biobanku jomā, jo tajā ir pat divas biobankas. Zviedru kolēģi stāstīja, ka arī pie viņiem pacienti gandrīz nekad neatsakās savus audu materiālus nodot zinātniskiem pētījumiem, bet atsevišķa grupa, kura nelokāmi atsakās saglabāt jebkādas datus, ir cietumnieki. Mārcis Leja gan apgalvo – lai arī Eiropas Savienībā nav stipri ierobežojoša likumdošana pret datu glabāšanu, tomēr neviena pacienta dati nekur pa pasauli nekļū. Turklāt biobanku uzdevums nav noziedznieku identificēšana. Personas datu glabāšanas jautājumiem jābūt sakārtotiem likumdošanā, lai tādas bažas nerastos.

Pacientu piekrišana

Valsts Genomu datubāze arī ir biobanka, tikai tā orientēta uz ģenētiskā materiāla uzkrāšanu. Līdz ar to Latvijā jau ir samērā sakārtota likumdošana. Mārcis Leja gan atzīst, ka toreiz, izstrādājot cilvēku genomu izpētes likumu, esot pārcentušies, un šo likumu pilnībā nevar attiecināt uz biobankām, jo tas ir pārāk ierobežojošs. Daudzas lietas ir atrunātas arī citos aktos, piemēram, likumā par datu aizsardzību. Ir arī ir valstis, kurām nav atsevišķa biobanku likuma, tomēr darba grupa, apmeklējot starptautiskus seminārus, secinājusi, ka labāk ir, ja valstī darbojas atsevišķs biobanku likums, jo citādi vairākas atsevišķas

lietas, kas atrunātas citos normatīvajos aktos, var tikt pārpras-
tas. Pašlaik gan sabiedrībai nav vērts uztraukties, jo nevienu
materiālu ārstniecības iestādē Latvijā nav spējīga uzglabāt bez
pacienta piekrišanas.

Mārcis Leja, strādājot par gastroenterologu Austrumu klī-
niskajā universitātes slimnīcā, nereti aicina pacientus, nododot
asinsanalīzes, dot piekrišanu arī materiālu nodošanai Latvijas
Genoma centram. Pacienti atsakās reti, jo papildu materiāla
nodošana bieži vien saistīta ar papildu izmeklēšanu un kvali-
tatīvākiem rezultātiem. Atsevišķs gadījums ārstam bijis ar reti
sastopamu zarnu iekaisumslimību – čūlainā kolīta un Krona
slimības – pacientiem, jo zinātnieki strādā ar šīm slimībām un
drīz varētu atklāt kādu ārstēšanas metodi, tāpēc izmeklēju-
miem būs nepieciešams materiāls. Mārča Lejas praksē vidēji
no aptuveni 80 cilvēkiem ar šīm slimībām viens ir atteicies no-
dot papildu analīzes zinātnes vajadzībām, jo neesot saskatījis
personisku ieguvumu šādai darbībai. Pārējie pacienti raduši
interesi palīdzēt citiem, kuri saskārušies ar slimību, un nolēmuši
analīzes veikt.

Sadarbības priekšrocības

Svarīgi biobanku veidot tā, lai to varētu izmantot starptautis-
kā sadarbībā. Nepieciešams ievērot precīzus kritērijus un stan-
dartzācību. Jo stiprāka būs sadarbība universitātēm, klīnikām
un slimnīcām, jo labāk varēs konkurēt starptautiskā arēnā.
Tas pavērtu Latvijai lielākas iespējas iesaistīties starptautiskos
ES finansētos projektos ar savu datubāzi, jo ar zināšanām, kas
patlaban ir uzkrātas, vien nepietiek. Latvijā ir tehnoloģiski aug-
sti attīstītas iestādes, bet klīniskajā medicīnā saistībā ar bāzes
zinātnēm atpaliekam. Standartizētas biobankas varētu būt Lat-
vijas trumpis un iemesls starptautiskai sadarbībai ar zinātniska-
jiem centriem. Tāda veida sadarbība jau tiek attīstīta, un Lat-
vijas zinātnieku darbs ir ticis augsti novērtēts. Tāpat starptautiski
standarti varētu veicināt reti sastopamu slimību pētīšanu, jo tad
biobankas varētu dalīties ar tajās pieejamo materiālu un kopā
savākt pētījumam nepieciešamo skaitu audu paraugu. Starp-
tautiska sadarbība varētu veidoties ne tikai ar augsti attīstītām

valstīm biobanku jautājumos, bet LU darbinieki varētu dalīties
zināšanās un pieredzē ar ārzemju kolēģiem, kuri savā bioban-
ku praksē nav tik tālu tikuši.

Latvijā vairākās medicīnas iestādēs ir audu paraudziņu
kolekcijas atsevišķu pētījumu vajadzībām. Projekta mērķis nav
apvienot visus materiālus vienā biobankā, bet radīt vidi, kurā
speciālisti varētu apmainīties ar iegūtajiem datiem un informā-
ciju, tāpēc svarīgi, lai datubāzes tiktu veidotas pēc vienādiem
principiem.

Ir divu veidu biobankas – epidemioloģiskās un tādas, kas
paredzētas konkrētu slimību pētījumiem. Jau minētās audzē-
ju biobankas attīstīšanai spēcīgs partneris var būt Austrumu
klīniskā universitātes slimnīca, jo tur koncentrējas liela daļa
visu slimības skarto pacientu. Bet epidemioloģisku biobanku
veidošanā varētu iesaistīties zinātnieku grupas, LU zinātniskie
institūti, jo tur zinātnieki jau veic epidemioloģiskus pētījumus un
varētu būt ieinteresēti bionankas attīstīšanā. Projekta vadītājs
uzskata, ka var tikt plānota sadarbība arī ar reģioniem. Univer-
sitāte varētu būt kā sadarbības partneris, biobankas uzturētājs,
kas kontrolētu standartizētu, kvalitatīvu materiālu vākšanu, bet
sadarbības partneri vāktu nepieciešamos audu paraugus.

Standardized Biobanks – Future of Diagnostics

UL Faculty of Medicine is implementing the project «An interdisciplinary research group for early diagnosis and prevention of tumours (within ESF 1.1.1.2. framework)». This project will last for three years. The obtained financial support is mainly intended for scientists' payment. This has some advantages and some disadvantages, however, the project manager Marcis Leja is glad that due to the provided support many colleagues chose not to leave Latvia and continue their scientific work at the University. Doctors, sociologists, mathematicians and economists collaborate in the interdisciplinary research group on early diagnosis and prevention of tumours. A large part of expertise and knowledge invested in the project is used for the development of biobank model. The project manager speaks about the nature of biobanks and their advantages, and also refers to experiences and examples of other countries outlining the unique role of standardized biobanks in the future medicine.

Par tautas kultūras mantojuma kolekcionāriem

vakar un šodien

Foto: Toms Grīnbergs

Kitija BALCARE

Folklorā jeb tradicionālā kultūrā ir mantojums, kam globalizētajā pasaulē arvien aug vērtība. Savukārt folkloristika aptver tautas daiļrades materiālu vākšanu, izpēti un publicēšanu. Lai arī jau no skolas sola ikviens pazīst Barontēva sirmo bārdū, folkloras pētniecība piesaista aizvien jaunus zinātnieku prātus. Iespējams, ka tieši Dainu tēva 175 gadu jubileja ir laiks, kad atskatīties uz to, kādas takas mina latviešu dižgars – folklorists, pētnieks un publicists Krišjānis Barons – pirms vairāk nekā simts gadiem un kādus ceļus folkloristikā izvēlas jaunā pētnieku paaudze.

1924. gadā tika dibināta Latviešu folkloras krātuve, kas savas pastāvēšanas laikā vairākkārt mainījusi nosaukumu, atrašanās vietu un institucionālo piederību. Tur kopš 1940. gada līdzās daudziem un dažādiem arhīva materiāliem glabājas oriģinālais Barona radītais Dainu skapis ar septiņdesmit atvilktnītēm, un katrai no tām ir divdesmit sadaļas, apkopojot 268 815 lapiņas ar tautasdziesmu rindām.

Reti kurš zina, ka Barona Dainu skapim ir divas kopijas. Viena atrodas Krišjāņa Barona muzejā tepat Rīgā, bet otra – Stankeviču muižā Krievijas plašumos, kur Barons reiz aizsāka savu tautasdziesmu kārtošanas darbu. Latviešu folkloras krātuve var lepoties ar to, ka kopš 2001. gada septembra Dainu skapis ir kļuvis arī par pasaules kultūras sastāvdaļu un ticis ierakstīts UNESCO Pasaules atmiņas unikālo dokumentu reģistrā.

Cilvēka atmiņa ir ierobežota. Vieni notikumi pārklāj citus, viena informācija tiek aizvietota ar citu. Gadu no gada. Turpretī cilvēces virtuālā atmiņa var saglabāt neiedomājamus informācijas apjomus. Mūsdienu tehnoloģijas ļauj iemūžināt to, kas mums, latviešiem, vienmēr būs svarīgs. Arī tautasdziesmas,

kuru apkopošanā jāsaka paldies Krišjānim Baronam. Ja cilvēkam būtu ļauts dzīvot ilgi, tad šogad viņš būtu svinējis savu 175. jubileju. Barona Dainu skapis ir veiksmīgi izturējis laika ritējumu un ieguvis savu virtuālo dublikātu jaunizveidotajā mājaslapā www.dainuskapis.lv.

Izrādās, ka sākotnēji Barons bija glabājis iesūtītos materiālus papirusu kastītēs, jo bijis kaislīgs pīpētājs, bet vēlāk Dainu skapis tika pasūtīts pēc paša Dainu tēva rasējuma Maskavā.

«Visticamāk, ja Baronam būtu tikai filologa izglītība, viņam nebūtu ienācis prātā veidot šādu savdabīgu ierīci, kas šobrīd ir kļuvusi par latviešu kultūras simbolu,» uzskata Dainu skapja digitalizācijas projekta vadītājs Aldis Pūtelis.

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta realizētā ideja par virtuālo Dainu skapi pirms pāris gadiem guva Kultūras ministrijas atzinību, saņemot balvu «Trīs brāļi» nominācijā «Kultūra un zināšanu sabiedrība». Aldis Pūtelis atzīst, ka, viņaprāt, Krišjānis Barons būtu apmierināts, uzzinot par sava mūža darba virtuālo versiju, kas ir savdabīgs Dainu skapja pārnēsums ar mūsdienu tehnoloģiju palīdzību citā pakāpē.

Kā stāsta A. Pūtelis, aplams ir priekšstats par Baronu kā izcilu tautasdziesmu vācēju, jo viņš pats nav vācis un nav pārakstījis visas dziesmas uz Dainu skapī atrodamajām lapiņām. Barona nopelns patiesībā ir latviešu dainu klasifikācijas sistēma, dziesmu cera izveide un tautasdziesmu grupējums, bet starp viņa darbiem jāmin arī redaktoriskie labojumi. Tos Barons ir veicis turpat uz dainu mazajām lapiņām, labojot tās vietas tekstā, kuras uzskatījis par ne tik senatnīgām vai pareizām. Tāpat viņš licis malā arī tos tekstus, kurus dažādu iemeslu dēļ nav atzinis par autentiskām latviešu tautasdziesmām.

Tai pašā laikā Barons ne vien apkopoja tautasdziesmas, bet arī ķērās klāt svešvārdu ieviešanai latviešu valodā. Lēš, ka tieši Barons ir ieviesis tādus zinātnu nozaru nosaukumus kā matemātika, bioloģija, fizika, ģeogrāfija, kā arī tādus svešvārdus kā admirālis, astronoms, atestāts, biljons, ekvators, elektrība,

elipse, fabrika, gāze, instrukcija, interese, klavieres, kristāls, metāls, mode, pols, procents, sekunde, šoseja u. c. Barons arī licis pamatu latviešu literārās valodas populārzinātniskā stila attīstībai, kā arī valodas pareizības izkopšanai. Kopumā Barona ieguldījums ir mērāms daudzos arhīva materiālos, atklājumos, kas mūsdienās kalpo par tā laika liecībām.

Latviešu folkloras krātuves pārziņā atrodas viens no apjomīgākajiem folkloras arhīviem Eiropā. Līdz ar to krātuvi apmeklēt un tās materiālus izmanto ārvalstu pētnieki, ar arhīva kolekciju kā nacionālo lepnumu tiek iepazīstināti dažādu aprindu ārvalstu viesi. Krātuvi intensīvi apmeklē arī Latvijas folkloras un tradicionālās kultūras pētnieki, augstskolu studenti, skolēni, novadpētnieki un dažādi interesenti.

«Latviešu folkloras krātuve turpina aktīvi darboties, lai ar mūsdienu tehnoloģiju palīdzību un novatoriskām metodēm gan saglabātu, gan padarītu pieejamus krātuves materiālus un tekstus. Pēdējo gadu laikā šai ziņā ir paveikts daudz; par to atzinība pienākas gan iniciatoram un organizētājam Aldim Pūtelim, gan darba tehniskajiem veicējiem – Latviešu folkloras krātuves jauniešiem. Bez Barona Dainu skapja digitalizēta arī fonogrāfa valču kolekcija (sadarbībā ar Vīnes

Fonogrammu arhīvu). Tāpat notikusi arī attēlu – fotogrāfiju un zīmējumu – digitalizācija, kā arī skaņas un video ierakstu pārvešana virtuālajā vidē,» stāsta Latviešu folkloras krātuves vadītāja un Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece Dace Bula. «Šobrīd digitalizācijas projekta ietvaros tiek strādāts pie visa Latvijas Folkloras krātuves krājuma sistemātiskā kataloga ievades. To publiskot būtu svarīgi, lai, piemēram, pētnieki novados, ieejot interneta lapā, varētu izpētīt, vai nepieciešamais materiāls Latviešu folkloras krātuvē ir atrodams un vai ir vērts doties tā meklējumos uz Rīgu.»

Par tradīciju ir kļuvušas ikgadējās Krišjāņa Barona konferences, ko rīko Latviešu folkloras krātuve, veltot tās folkloras un tradicionālās kultūras jautājumiem un pulcinot šo nozaru pētniekus no dažādiem Latvijas pētniecības centriem.

«Mums ir ļoti paveicies, jo ir izveidojusies spēcīga jauno pētnieku paudze, kas izstrādā savas doktora disertācijas, kuras ar laiku arī noteikti tiks publicētas,» piebilst D. Bula, apliecinot, ka arī tagad aktīvi darbojas jaunā pētnieku paudze, pievēršoties gan folkloristikas vēstures tēmām, gan klasiskās folkloras un mūsdienu tradīciju izpētei.

Ko izzina jaunie pētnieki?

Rita Treija, promocijas darbs «Latviešu folkloristi starptautiskā darbībā 20. gadsimta 20.–40. gados»

Foto no privātā arhīva

Promocijas darbs «Latviešu folkloristi starptautiskā darbībā 20. gadsimta 20.–40. gados» ir mēģinājums uz līdz šim nepētītu vēstures avotu pamata atklāt mūsu folkloristu saikni ar nozares profesionāļiem citās Eiropas zemēs. Uzmanības centrā ir 20. gadsimta 20.–40. gadi – laiks, kad folkloristika Latvijā nostiprinājās un piedzīvoja uzplaukumu. Šis periods disciplīnas vēsturē nav pietiekami izzināts, tāpēc to dažādos aspektos pēti arī kolēģi Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuvē.

Folkloristikas attīstību 20.–40. gados veicināja gan atsevišķas personības, gan iestādes – LU Filoloģijas un filozofijas fakultāte un Latviešu folkloras krātuve. Privāti vai institucionāli vairāki latviešu folkloristi (Anna Bērzkalne, Kārlis Straubergs, Pēteris Šmits, Jānis Alberts Jansons, Alma Medne u. c.) uzturēja sakarus ar zinātniekiem citās Eiropas valstīs – Lietuvā, Igaunijā, Somijā, Zviedrijā, Dānijā, Vācijā un citur. Sarakste ar ārzemju folkloristiem liecina par savstarpēju atbalstu, dalīšanos jaunākajā informācijā un profesionālajā pieredzē, tā sekmējusi apmaiņu ar folkloras materiāliem un speciālo literatūru. Īpaši izceļama Annas Bērzkalnes (1891–1956) loma – viņas plašā korespondence ar daudziem vēsturiski ģeogrāfiskās

metodes pārstāvjiem, piemēram, Kārli Kronu, Valteru Andersonu, Oskaru Loritsu, Džonu Maieru, ir spilgta starptautiskās folkloristikas izpausme.

Arhīvu materiāli sniedz liecības par latviešu folkloristu gaitām ārzemēs, citzemju zinātnieku uzņemšanu Rīgā un kopīgiem centieniem. Latviešu vietu Eiropas folkloristikas kopainā iezīmē arī nedaudzās publikācijas svešvalodās.

Sandis Laime, promocijas darbs «Raganu tradīcijas ziemeļaustrumu Latvijā»

Foto no privātā arhīva

Promocijas darba «Raganu tradīcijas ziemeļaustrumu Latvijā» mērķis, apkopojot, sistematizējot un salīdzinoši raksturojot

avotu materiālu, ir izzināt senāko ar raganām saistīto mitoloģisko priekšstatu slāni, kas līdz 20. gadsimta sākumam kā vienota priekšstatu sistēma bija saglabājusies ziemeļaustrumu Latvijā (Ziemeļvidzemē un Ziemeļlatgalē), par galveno avotu izmantojot šajā teritorijā fiksēto folkloru sasaistē ar lingvistiskajiem un arheoloģiskajiem avotiem, tādējādi veicinot folkloristikas un citu humanitāro zinātņu starpdisciplināru sadarbību latviešu mitoloģijas pētniecībā.

Promocijas darba hipotēze balstīta uz pieņēmumu, ka Latvijas ziemeļaustrumu daļā, kas mūsdienās ir baltu tautu apdzīvotās teritorijas perifērija un robežojas ar slāvu un somugru teritorijām, ir saglabājusies senākais ar raganām saistīto priekšstatu komplekss, kas kādreiz bijis izplatīts arī pārējā Latvijas teritorijā. Sākotnēji šajā teritorijā par raganām uzskatītas un sauktas mirušo cilvēku dvēseles. Viduslaiku dēmonoloģijas ietekmē raganu kaitnieciskās funkcijas tika pārnestas uz reālām sievietēm, kas lielākajā daļā Latvijas teritorijas mantoja arī raganu nosaukumu.

Promocijas darba aktualitāti nosaka vairāki apsvērumi. Pirmkārt, promocijas darbā tiks aktualizēta teiku žanra kā mitoloģijas avota izmantošana latviešu mitoloģijas izpētē. Līdzšinējos mitoloģijas pētījumos par avotu pārsvarā izmantotas tautasdziesmas, tāpēc ieviesies tāds jēdziens kā «tautasdziesmu mitoloģija». Otrkārt, teiku materiāla izmantošanai mitoloģisko priekšstatu izpētē tiks piemēroti starptautiski aprobēti metodoloģiskie risinājumi, papildinot tos ar promocijas darba gaitā izstrādātām pieejām, kas dos ieguldījumu ne tikai promocijas darba priekšmeta izpētē, bet sniegs arī jaunas teorētiskās atziņas par teiku žanru latviešu folklorā. Treškārt, pētījumā izmantotās pieejas veicinās starpdisciplināru sadarbību starp folkloristiku un tādām humanitāro zinātņu nozarēm kā valodniecība un arheoloģija.

Īpaša uzmanība promocijas darbā būs veltīta raganu teiku saiknei ar konkrētiem ainavas objektiem – Raganu kalniem, akmeņiem, purviem utt. Analizējot šādu vietu sasaisti ar arheoloģiski nozīmīgām vietām (īpaši senām apbedījumu vietām), par senāko raganu priekšstatu slāni rodams tādas pētnieciskās atziņas, kas līdz 20. gadsimta pirmajai pusei fiksētajos folkloras tekstos ir zudušas.

Sanita Reinsone, promocijas darbs «Apmaldīšanās stāsti: priekšstati, interpretācija, stāstījumu poētika»

Šis pētījums ir par mūsdienu apmaldīšanās stāstiem. Tie ir pieredzes stāsti, mutvārdu liecības par notikušo un priekšstatīto, par cilvēka un telpas attiecībām, par personīgās pieredzes iekārtošanu stāsta formā, par tradīcijas un individuālās jaunrades mijiedarbi. Pētījums ir folkloristikas skatījums uz apmaldīšanās fenomenu, kas citādās perspektīvās līdz šim nokļuvus tādu zinātņu nozaru redzeslokā kā psiholoģija, arhitektūra, ģeogrāfija. Promocijas darba pamatā ir lauka pētījums, kas veikts gandrīz desmit gadus, intervējot daudzus desmitus dažādu paudžu pārstāvjus Latvijā, kā arī atsevišķos gadījumos ārpus tās. Intervijās cilvēki tika aicināti stāstīt par savu vai citu apmaldīšanās pieredzi un dalīties pārdomās par apmaldīšanos, vadātāju un ar to saistītajiem priekšstatiem.

Apmaldīšanās ir paradokss – vispārējās urbanizācijas un tehnoloģiskās centības laikā, kad ir izveidotas globālās pozicionēšanas un satelīta navigācijas sistēmas, plaši tiek izmantoti mobilie tālruni, kartes un neskaitāmas pašu cilvēku izveidotas

Foto no privātā arhīva

norādes, ielu nosaukumi un māju numuri un apmaldīties vismaz cilvēku iekārtotā vidē faktiski nav iespējams, rodoties kaut īslaicīgai dezorientācijai, cilvēku pārņem nedrošības sajūta un pat bailes, parādot, cik ļoti orientēšanās telpā ir saistīta ar mūsu labsajūtu. Apmaldīties nozīmē atrasties telpā bez laika, vietas un identitātes koordinātēm.

Apmaldīšanās stāsti atspoguļo šīs ģeogrāfiskās dezorientācijas un telpas pazaudēšanas pašā telpā mulsinošo un individuālo pieredzi. Izmantojot stāstu kā naratīvu līdzekli pieredzes sakārtošanai, tajā vienlaikus tiek atspoguļota gan tradīcija un kolektīvā zinātība, gan individuālais radošums, šādi neļaujot stāstam kļūt par notikuma ikonu, bet drīzāk kļūstot par notikuma atkārtotu izdzīvošanu. Pētījuma mērķis ir parādīt, kā ar stāstu un stāstīšanu cilvēks mēģina izprast, analizēt un interpretēt apmaldīšanās pieredzi.

Aigars Lielbārdis, promocijas darbs «Latviešu buramvārdu tradīcija»

Topošā promocijas darba «Latviešu buramvārdu tradīcija» aktualitāte un tēmas izvēle saistāma ar buramvārdu tradīcijas pētnieku rosību Eiropā un nezūdošu interesi par buramvārdiem Latvijas sabiedrībā, kā arī šo tradīciju analizējošu diskusiju un izvērstu pētījumu trūkumu latviešu folkloristikā. Buramvārdu pētnieku komiteja Eiropā «Charms, Charmer and Charming» ik gadu rīko pētījumu prezentācijas dažādās Eiropas valstīs, īpaši pievērsties buramvārdu tekstu vēsturiskiem kontaktiem, teksta un konteksta attiecībām, kā arī teksta izpildījumam [Roper, J. Introduction: Unity and Diversity in Charms Studies // Charms, Charmer and Charming., Palgrave Macmillan, 2009, xvii.]. Savukārt latviešu sabiedrības interesi raksturo gan buramvārdu tekstu pieejamība ikvienam praktiskai lietošanai [Laube, T. Labie vārdiņi. Zintnieks, 2004; Labie vārdiņi 2. Zintnieks, 2009], gan vārdošanas tradīcijas aktualizācija plašsaziņas līdzekļos (reģionālie laikraksti, žurnāli, TV raidījumi). Savukārt latviešu buramvārdu pētniecība latviešu folkloristikā kopš Kārļa Strauberga «Latviešu buramo vārdu» (I, II sēj., 1939–1941) publicējumiem joprojām nav pietiekami izvērsta.

Izpētes objekts ir latviešu buramvārdi – rakstītas vai verbālas formulas, kurām tiek piedēvēts neparasts, pārdabisks spēks kāda mērķa sasniegšanā (dziedināt, kaitēt, izlūgties, saistīt utt.). Buramvārdu tradīciju nosaka formulu pārmantojamība, to lietojuma konteksts un izpildītājs, iekļaujot diahrono un sinhrono perspektīvu. Tradīcijas ietvars promocijas darbā paredz buramvārdu tekstu izplatības, ietekmju un interpretāciju izpēti un buramvārdu pētniecības analīzi latviešu folkloristikā.

Foto no privātā arhīva

Collectors of the Latvian Cultural Heritage Yesterday and Today

In a globalized world, Folklore or traditional culture is a heritage of growing value; the study of folklore covers Folk Art collection, study and publication. Although the profound works of the great Latvian folklorist Krisjanis Barons, an old man with a grey beard, are known and studied almost by every Latvian, still folklore research is attracting more and more young minds. Perhaps Folk Songs father's 175th birthday is the right time to review the contribution made by the first Latvian folklorist, researcher and publicist more than a hundred years ago and explore the ways which young folklore researchers are choosing today. The article deals with the Latvian Folklore current events and presents an insight into new researchers' theses.

Kaligrāfiskā rokraksta vēstījums zoss spalvas vilcienos

Mārīte Saviča,
LU Bibliotēkas
direktores vietniece

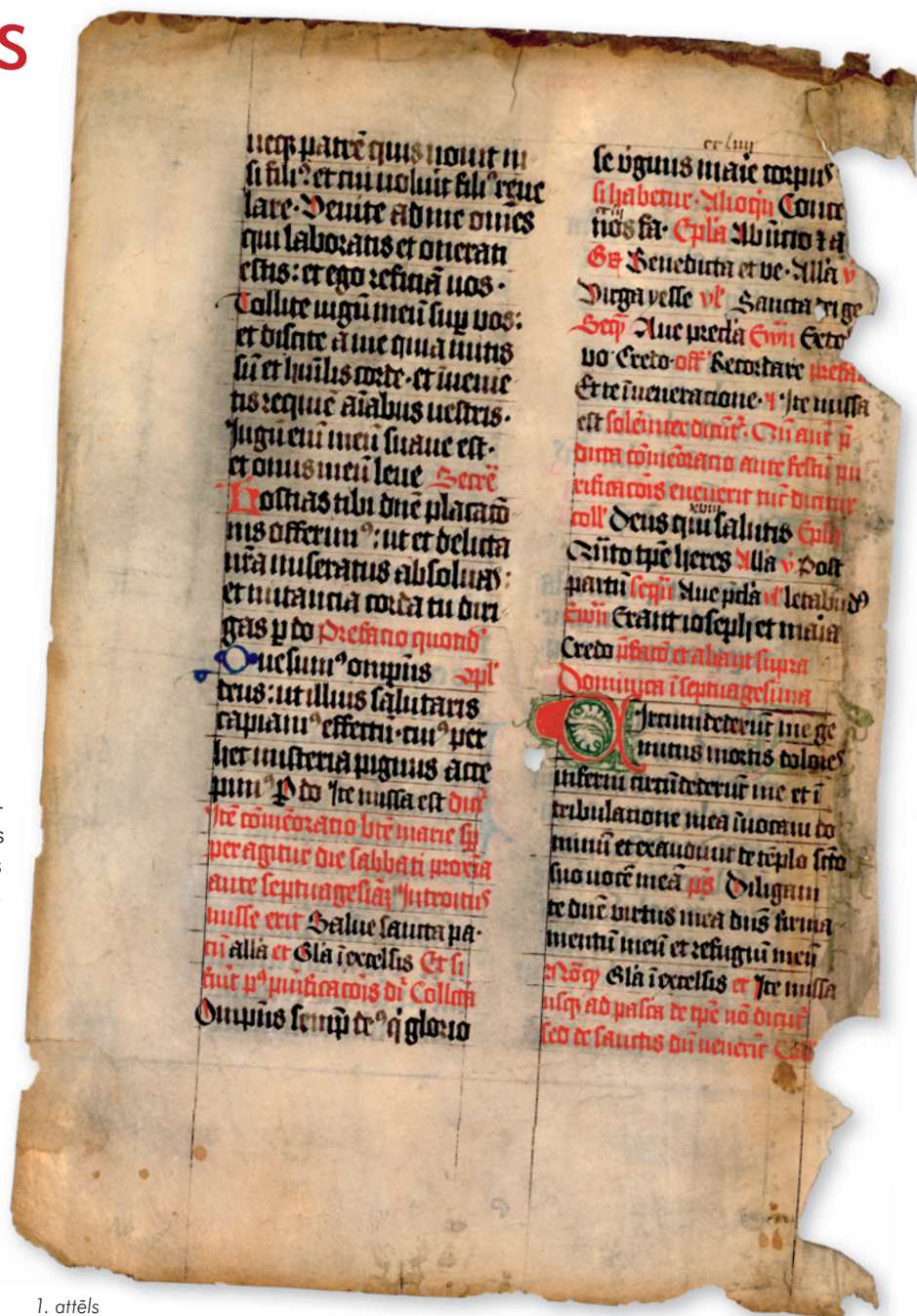
LU Bibliotēka ir valsts nozīmes zinātniskā bibliotēka, LU intelektuālo vērtību, kā arī zinātnes un kultūras vēsturiskā mantojuma glabātāja un uzturētāja. LU Bibliotēkas krājums ir veidojies no Rīgas Politehnikuma, Rīgas Politehniskā institūta un Latvijas Augstskolas Bibliotēkas vēsturiski pārmantotiem krājumiem. Pateicoties šim mantojumam, vērtīgiem LU juridisko personu un privātpersonu dāvinājumiem, Bibliotēkas krājumā glabājas unikālas speciālās kolekcijas.

Speciālās kolekcijas

Speciālo kolekciju materiālu organizēšanas tradīcijas Eiropas zinātniskajās bibliotēkās ir ļoti atšķirīgas. Tas ir saistīts ar nacionālajām tradīcijām (bibliotēkās, arhīvos), ar speciālo kolekciju saturu, apjomu un to nozīmīgumu katrā bibliotēkā. Tradicionāli speciālo kolekciju materiāli tiek organizēti, vadoties pēc materiālu veida (manuskripti, kartes, fotomateriāli u. c.) vai tēmas (mūzika, Austrumi, Amerika u. c.).¹ Eiropā lielākā daļa zinātnisko bibliotēku veido retu un īpašu materiālu kolekcijas, kas parasti tiek definētas dažādi. Tās aptver plašu dokumentu formātu klāstu, tostarp vēsturiskas un mūsdienu grāmatas, rokrakstus, mūzikas ierakstus, sīkiespieddarbus, fotogrāfijas, skaņu ierakstus un digitālo arhīvu. Tāpēc speciālās kolekcijas, kā pirmavoti un īpaši materiālu uzkrājumi par konkrētām tēmām, ir ļoti būtiski daudzās pētniecības disciplīnās. Parasti šīm speciālajām kolekcijām piemīt mākslinieciskā, vēsturiskā vai pētnieciskā vērtība, kas ir nozīmīgāka par to saturu un kas attaisno kolekciju saglabāšanu, lai kādi arī to aizstājēji būtu pieejami. Tās sniedz nozīmīgu liecību par materiālo, intelektuālo un kultūras mantojumu un atspoguļo cilvēces dažādību.²

¹ Drew, Paul Redmond, Dewe, Michael D. Special collection management: the place of printed ephemera. *Library Management* [online]. Vol. 13, Issue 6, 1992 [cited 2010-06-04], p. 8–14. Available: <http://www.emerald-insight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/0150130602.pdf>

² Jefcoate, Graham. European research libraries and special collections. *LIBER Quarterly* [online]. Vol. 17, Issue 2, 2007 [cited 2010-06-04]. Available: <http://liber.library.uu.nl/publish/articles/000198/article.pdf>

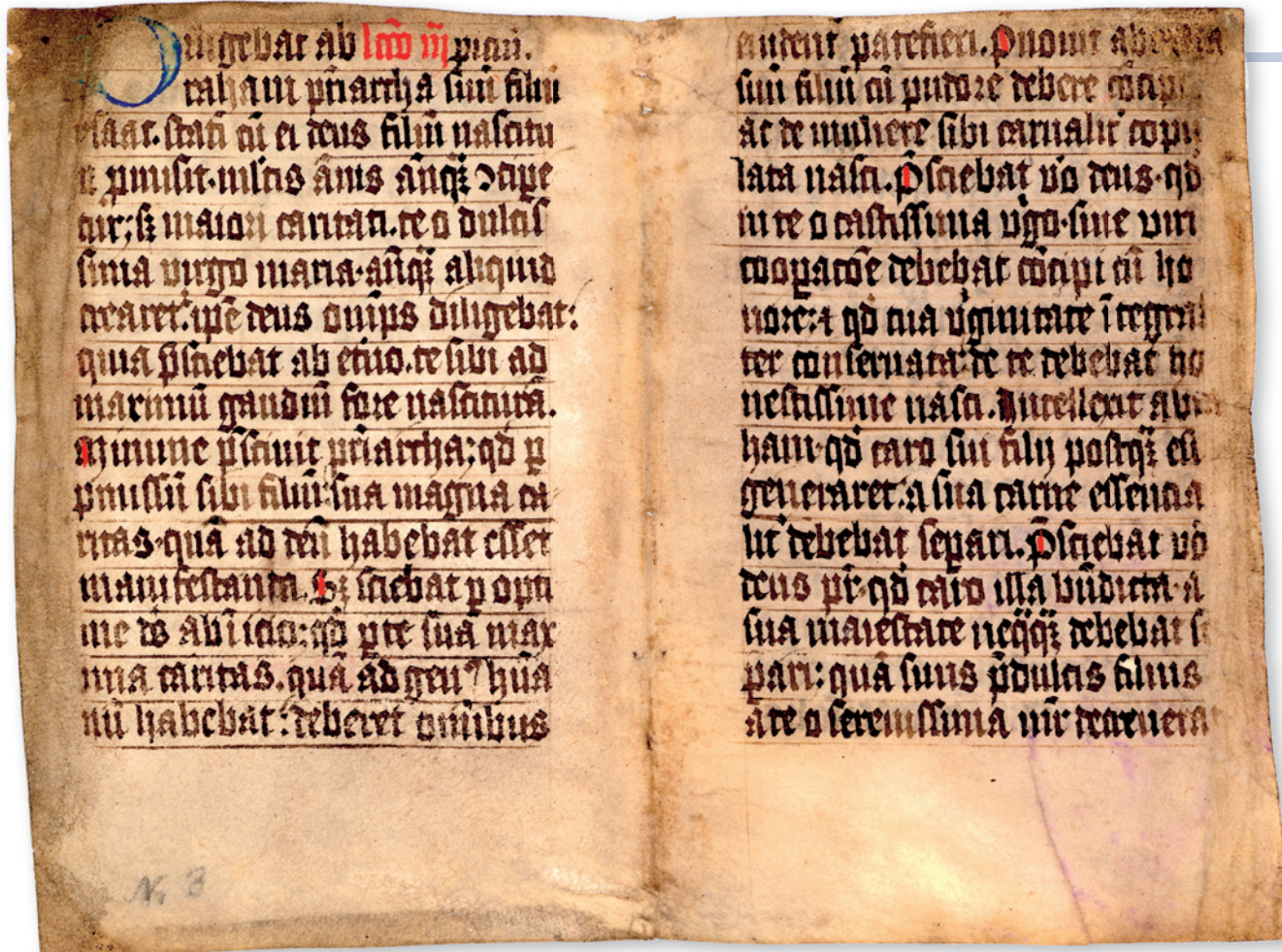

1. attēls

Manuskripta fragments, kurā redzami krāsaini iniciāļi
Attēls no LU Bibliotēkas arhīva

LU Bibliotēkas speciālās kolekcijas

LU Bibliotēkas krājums veidojies atbilstoši nacionālās universitātes statusam, laikmeta ideoloģijai, daudzveidīgām studiju un pētnieciskā darba norisēm; tā saturu ir ietekmējusi LU Bibliotēkas un akadēmiskā personāla attieksme pret rakstīto vārdu. Atcerēties, atskatīties pagātnē un izvērtēt LU zinātnieku atstāto zinātnisko mantojumu, grāmatu un privātbibliotēku dāvinājumus, ieskicēt šo zinātnieku portretus un devumu LU – tas ir tagadnes uzdevums, jo arī mēs ar savu darbu visi kopā veidojam šodienu, kas ir balstīta uz pagātnes sasniegumiem. Bibliotēkas lielākā bagātība un sirds ir šīs kolekcijas, kas ir Bibliotēkas veidotas vai no kolekcijas īpašnieka iegūtas un kurām ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīmība LU, Latvijas kultūras, zinātnes un pasaules kultūras vēsturē.

2. attēls. Gotiskais raksts. Attēls no LU Bibliotēkas arhīva

Šo speciālo kolekciju veidotāji ir bijušas nozīmīgas personas LU dzīvē, zinātnieki ar atzītu vārdu Eiropas zinātniskās domas kontekstā: profesors Embriks Strands, kurš savā bibliotēkā bija savācis unikālu kolekciju zooloģijā un entomoloģijā; LU rektors profesors Ernests Felsbergs un viņa veidotā LU Mākslas kabineta kolekcija; LU profesors valodnieks, etnogrāfs Pēteris Šmits, kurš 1938. gadā dāvinājis LU savu kolekciju, kura ir unikāla ar izdevumiem ķīniešu un austrumu valodās: mongoļu, mandžūru, japāņu utt. Tāpat jāmin Bibliotēkas veidotās LU izdevniecības³ izdevumu, kā arī Reto izdevumu rokkrastu kolekcijas, kuru krājumā glabājas pergamenti.

LU Bibliotēkas krājumā esošo pergamentu raksturojums

LU Bibliotēkas krājumā ir pavisam 17 dažādos gadsimtos radīti daudzveidīga satūra pergamenti: dokumentu un grāmatu fragmenti.⁴ Pergaments⁵ ir apstrādāta āda, kuru izmantoja kā materiālu grāmatu un manuskriptu rakstīšanai. Dzīvnieku ādas jau tālā senatnē lietoja kā materiālu, uz kura rakstīt. Leģenda vēsta, ka pergamentu izgudrojuši Pergamas pilsoņi, jo Ēģiptes valdnieki samazinājuši un pat aizlieguši papirusu izvedumu uz Pergamu, lai plašā Pergamas bibliotēka nevarētu konkurēt ar Aleksandrijas bibliotēku Ēģiptē.⁶ Pergaments īpaši iecienīts bija viduslaikos, tas tika izmantots juridiskos, vēsturiskos un arī

liturģiskos manuskriptos. Pergamentu izgatavošanai lietoja tikai aitas, kazas un teļa ādu, kas pēc īpašas metodes tika apstrādāta. Dzīvnieku ādas notīrīja un turēja kalķu šķīdumā, pēc tam nokasīja ādas virsmu, kaltēja un gludināja. Pergamentu aprakstīja ar zoss, kraukļa vai cita putna spalvu, to iemērcot tintē.

Galvenais vienojošais aspekts, kas raksturo šos manuskriptus, – tie visi ir rokkrasti, kuru autori vai to rakstītāji savu vēstījumu ir rakstījuši uz pergamenta. Cits šos rokkrastus vienojošs aspekts varētu būt to saglabāšanās veids. Spriežot pēc pergamentu lapu formas un uz tām redzamajām līmes atliekām, nospiedumiem u. c. pazīmēm, lielākā daļa tekstu pieredzējusi savu otro dzīvi kā izejmateriāli jaunām grāmatām – tie izmanto ti kā t. s. makulatūra jaunu iesējumu veidošanā, jo pergamentu ilgu laiku uzskatīja par mazvērtīgu materiālu, uz kura rakstīt. Uz tā rakstīja uzmetumus, konspektus, jo no pergamenta tos viegli varēja atkal nodzēst vai nokasīt. Viduslaikos mūki no vecajiem pergamentiem nokasīja vai nomazgāja klasisko autoru tekstus un to vietā rakstīja reliģiskos tekstus.⁷ Pergaments tiešām bija labi piemērots atkārtotai izmantošanai, jo ir īpaši izturīgs un arī dažādos veidos apstrādājams materiāls. Tāpēc atkārtota pergamentu izmantošana tekstu pierakstīšanai ne vienmēr saistāma ar tā zemo vērtējumu, drīzāk otrādi – pergaments bija tik dārgs, ka to nereti uzskatīja pat par vērtīgāku nekā uz tā rakstīto tekstu, kuru nodzēsa, lai pergamentu atkal aprakstītu. Arī izmantojums makulatūrā (iesējumā) galvenokārt liecina par pergamenta izturību un par to, ka konkrētie teksti iesējuma izgatavotājam vairs neko nenozīmēja.

Tas ir redzams arī vairākos Bibliotēkas krājumā esošajos pergamentos.

Neskaitot jau norādītos apstākļus, visam dokumentu kopumam tomēr ir grūti rast citas vienojošas kopsakarības. Jau pēc to ārējā izskata un formāta tie visi ir atšķirīgi tekstu fragmenti.

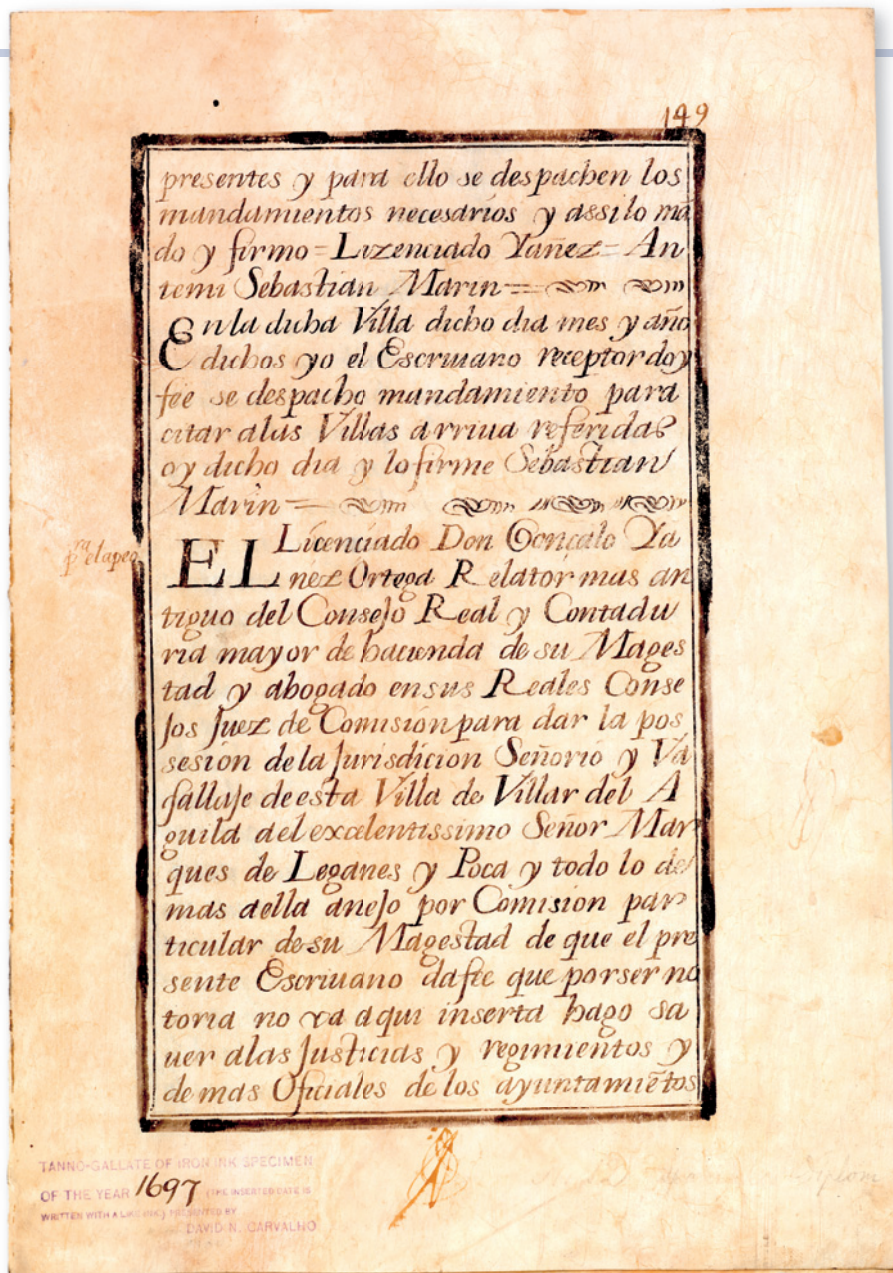
³ LU izdevniecībai ir bijuši vairāki nosaukumi, patlaban – LU Akadēmiskais apgāds.

⁴ Pergamentu bibliogrāfiskie apraksti aplūkojami elektroniskā kopkatalogā, meklējot pēc kritērija «pergaments».

⁵ Lat. *membrana Pergamena* – no Pergamas vārda, kur 2. gs. pr. Kr. bijusi sevišķi attīstīta ādu aprakstīšana grāmatu rakstīšanas mērķiem, viduslaiku galvenā «dokumentu (rakstu vai tekstu) nesējmateriāls». No: *Latvijas padomju enciklopēdija*. Rīga: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1986, 7. sēj., 629. lpp.

⁶ Karulis, Konstantīns. *Raksts un rakstīšanas līdzekļi gadu tūkstošos*. Rīga: LPSR ZA, 1962. 82. lpp.

⁷ Turpat, 83. lpp.

3. attēls. Humānistiskā kursīva raksts. Attēls no LU Bibliotēkas arhīva

Atsevišķi dokumenti ir monohromi⁸, veidoti vien ar t. s. gallu tinti⁹, taču lielākajā daļā pergamentu līdzās melnajai krāsai parādās vēl vismaz arī sarkanā krāsa. Daļā no tiem redzami skaisti veidoti iniciāļi (sk. 1. att.). Krāsām pergamenta manuskriptos bija liela nozīme, visbiežāk lietoja sarkano krāsu, ar kuru rakstīja vai pasvītroja virsrakstus, teksta nodaļu vai teikuma iesākuma burtus, iniciāļus, svēto vārdus utt.

Kā jau iepriekš minēts, daļa pergamentu ir piedzīvojuši otro mūžu. Attiecībā uz pergamentu formātu runa ir par pergamentu pirmā mūža sējumiem – lielākā daļa pergamentu jau savā pirmajā mūžā bijuši kādu sējumu sastāvdaļa. Lai arī šo iesējumu lielumu ne vienmēr var precīzi noteikt, tomēr aptuveni to iespējams novērtēt pēc teksta bloka lieluma, atstātajām malām u. tml. Bibliotēkas krājumā esošo pergamenta lapu izmēri variē, sākot ar nelielām oktāvas formāta kabatas grāmatīņām (lapas augstums mazāks par 20 cm) un beidzot ar lielizmēra iesējumiem folio formātā (lapas augstums lielāks par 40 cm).

⁸ Teksta rakstībā izmantota tikai viena krāsa.

⁹ Viduslaikos uzskatīja, ka labu tinti var pagatavot, ja tās sastāvā ir galluskābe, ko satur augu pangas (parazītu, kukaiņu radītie izaugumi, tos sauc arī par galliem vai senāk vācu valodas ietekmē sauca par gallu āboliem. **No: Karulis, Konstantīns. Raksts un rakstīšanas līdzekļi gadu tūkstošos.** Rīga : LPSR ZA, 1962. 115. lpp.

Raksturojot manuskriptu datējumu, tā teksti radīti laika periodā starp 14. un 17. gs. (sk. 1. tab.).

Lielākā daļa manuskriptu ir rakstīta latīņu, vācu, kā arī spāņu valodā. Ņemot vērā, ka manuskripti ir radīti atšķirīgos gadsimtos un valodās, attiecīgi dažāda ir arī tajos izmantotā rakstība – redzami gan gotiskajā grāmatu rakstā¹⁰ (latīņu raksta veids, kam raksturīgi burti ar stūrainām, asām, lauztām formām. Gotiskais raksts (sk. 2. att.) izveidojies 10. gs. Itālijā, izplatījies Rietumeiropā un Ziemeļeiropā), gan rotundā, gan gotiskajā kancelejas kursīvā, gan humānistiskajā kursīvā (sk. 3. att.), gan arī t. s. vācu rakstā izpildīti teksti. Rakstīto latīņu burtu forma gadsimtu gaitā ļoti mainījās. Daļēji tas izskaidrojams ar izmaiņām rakstības praksē, bet daļēji – ar dažādām stila prasībām: līdz ar stila maiņu mākslā mainījās arī raksta formas. Tā, piemēram, burtu stils 14. gs. pieskaņojās arhitektūras gotiskajam stilam un izveidojās t. s. gotiskie tekstūras burti. 15. gs. izveidojās t. s. rotundas burti, kas atbilst pārejas laikmetam no gotikas uz renesansi.¹¹

Tematiskā ziņā tie ir visai dažādi rokraksti, kurus var iedalīt divās visai nosacītās grupās:

- 1) liturģiskajos tekstos;
- 2) laicīgojos tekstos.

Veicot rokrakstu saturisko izpēti, sadalījums ir šāds: 9 liturģiska un 8 laicīga satura teksti. Runājot par rokrakstu izcelsmes ģeogrāfisko aptvērumu, daļai pergamentu to varēja noteikt, bet atsevišķos gadījumos to nebija iespējams identificēt (sk. 2. tab.).

1. tabula. Manuskriptu datējums

Gadsimts	14. gs.	14./15. gs.	15. gs.	16. gs.	16./17. gs.	17. gs.
Pergamentu skaits	4	1	7	1	1	3

2. tabula. Manuskriptu izcelsmes vieta

Valsts/reģions	Spānija	Austrija	Vācija	Itālija	Dienvideiropa	Nenosakāma vieta
Pergamentu skaits	1	3	2	1	2	8

Liturģiskā satura pergamentu raksturojums

Senākie ir liturģisko grāmatu fragmenti, kas datējami, sākot ar 14.–15. gs. Tā kā tie ir tikai nelieli atsevišķi fragmenti no plašākiem sējumiem, tad lielāko daļu tekstu ir grūti izvērtēt no funkcionālā aspekta kulta darbību ietvaros. Spriežot pēc to satura, pergamentu kolekcijā ir dažādi Bībeles fragmenti, ticības apliecinājuma fragments, liturģisko dziedājumu fragmenti u. c.:

- 1) antifoni¹² – (gr. *anti*; *phōnē*, balss, dziesma, diviem koriem mainoties senos dievkalpojums. Katoļu un luterāņu

¹⁰ *Latvijas padomju enciklopēdija.* Rīga : Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1983, 3. sēj., 577. lpp.

¹¹ **Karulis, Konstantīns. Raksts un rakstīšanas līdzekļi gadu tūkstošos.** Rīga : LPSR ZA, 1962. 86. lpp.

¹² *Latviešu konversācijas vārdnīca.* Rīga : A. Gulbja apgādībā, 1927–1928, 1. sēj., 597. sl.

4. attēls. Manuskripta fragments ar notīm. Attēls no LU Bibliotēkas arhīva

baznīcas liturģijā dziedams fragments, psalms, garīdzniekam ievadot un korim vai draudzei atbildot) un

- 2) responsoriji¹³ (*Responsorium*, no *responsium*, atbilde, liturģiska lūgšana jeb dziedājums, sadalīts divēju izpildītāju starpā. Liturģis jeb priekšdziedātājs, arī viena grupa, uzsāk savu tekstu, koris jeb otra grupa turpina to vai arī atkārto, pat vairākas reizes. Pamiša uzstāšanās turpinās pēc vajadzības¹⁴).

Bibliotēkas krājumā glabājas šādi responsoriju fragmenti: «Summae trinitati, simplici Deo una divinitas...», «Benedicamus patrem et filium cum sancto spiritu...». Tātad varam runāt par tādiem liturģisko grāmatu veidiem kā

- 1) breviāriji¹⁵ (lat. *breviarium* – liturģiska grāmata, kuras lūgšanas garīdznieki, mūki, mūķenes lasa katru dienu) un
- 2) misāles¹⁶ (mesas lūgšanu, dziesmu un lekciju kopojuums līdz ar priekšrakstiem par liturģijas darbību gaitu).

Interesants ir, domājams, Sv. Birģitas ordenī lietots breviārijs, kas satur Sv. Birģitas (1303–1371) atklāsmes. 15. gs. misāļu fragmentos ir teksts no Gavēņa ceturtās nedēļas dievkalpojuma norises kārtības, gada sākuma mises norises kārtības, Jauņās derības lasījums utt. Ņemot vērā, ka Bibliotēkas krājumā visvairāk ir manuskriptu fragmentu, kuri datēti ar 14./15. gs., manuskriptu teksti vietām ir padzisuši, vērojami nelieli teksta zudumi, vietām nobiruši teksta pigmenti.¹⁷ Taču liturģisko rokrakstu fragmentos ļoti labi ir saglabājušās notis (sk. 4. att.).

Laicīgā satura pergamentu raksturojums

Laicīgo tekstu grupa faktiski aptver ārkārtīgi dažādus dokumentu fragmentus, jo pergamentu kolekcijā atrodams gan

filozofa Boēcija (477/480–524) «Par mierinājumu filozofijā» (Boethius «De consolatio philosophiae») noraksta fragments, gan dokumenti, kas saistīti ar mantojuma sadali un dižciltības titula apstiprināšanu u. c. Piemēram, dokumentu fragmentos ir informācija par nekustamiem īpašumiem Vīnes apkārtnē un Toskānas apgabalā. Rokraksta fragmentā, kura saturs ir radīts 17. gs., minētas vietas (daļēji identificējamas kā Vīnes pilsētas daļas): Acgersdorfa (*Etzgestorf*), Ēgelzeja (*Egelsee*), Grēbaha (*Greppach*) utt., bet 15. gs. rokraksta fragments ir juridiska saturs par īpašumiem Toskānas apgabalā Itālijā. Savukārt viens 17. gs. rakstīts pergaments ir par Sv. Romas impērijas imperatora Leopolda I Štetneru dzimtai izdotā diploma par ģerboņa un titula «fon Grābenhofi» apstiprināšanu.

Runājot par šiem atšķirīgajiem pergamentiem, nevar nepieņemt izjūtas un pārdomas, kuras rodas, turot rokās šos pergamentus. Vispirms ir jāmin gadsimtu vēsturiskā aura, pergamentu struktūra, skaistais un kaligrāfiskais rokraksts, krāsu spēle iniciāļu un nošu rakstos, pārdomātā manuskriptu kompozīcija, un tam visam cauri strāvo rokraksta rakstītāja rūpīgā un pedantiskā attieksme pret veicamo darbu. Un te nu mūsu straujajā ikdienas un tehnoloģiju gadsimtā ir vietā uzdot jautājumu: «Vai zoss spalva pārklājas ar rūsu?» Tas ir jautājums mums katram. Cik daudz mēs rakstām, lai nepazustu rakstītā vārda rakstīšanas satraukums un prieks par uzrakstīto, cik slinki vai čakli rakstītāji esam, bet, pats galvenais, runājot LU kontekstā, ir domāt par speciālistu sagatavošanu, kuri spētu un kurus neviltoti interesētu pētīt šāda veida senos vēstures avotus.

Nobeigumā jāatzīmē, ka šajā rakstā sniegts neliels ieskaits LU Bibliotēkas krājumā esošo pergamentu kolekcijā, kas, nenoliedzami, būtu pelnījuši dažādu nozaru speciālistu padziļinātu saturisku izpēti.

Calligraphy script – scratch of goose pen

UL Library collection is formed from Riga Polytechnicum, Riga Polytechnical Institute and Latvian University historically inherited resources. Due to this heritage and valuable UL legal and private donations, the Library has unique special collections which are the Library's greatest treasure. The Library is proud of 17 parchments: excerpts of documents and books belonging to different centuries with a variety of texts. Four of them – the oldest in this collection date back to the 14th century. These parchments come from Spain, Austria, Germany and Italy. There are also some parchments of unknown origin.

¹³ *Latviešu konversācijas vārdnīca*. Rīga : A. Gulbja apgādība, 1938–1939, 18. sēj., 35520. sl.

¹⁴ Responsoriju nolūks liriski padziļināt liturģiju. Responsoriji bija ieviesušies jūdu dievkalpojumā, un pēc to parauga izveidojās arī kristīgā baznīcā. Protestantiskā dievkalpojumā responsorijos mācītājam atbild draudze. Draudzes vai kora atbildes svētniekam liturģijā katoļu baznīcā mesas (rekviēma) laikā var būt vien- un vairākbalsīgas, ar pavadījumu un bez tā.

¹⁵ Breviārs. **No:** *Romas katoļu baznīca Latvijā* [tiešsaiste]. [Rīga] : LRKB Informācijas centrs, 2002–2007 [skatīts 2010. g. 30. nov.]. Pieejams: <http://www.catholic.lv/main.php?parent=2162>

¹⁶ *Enciklopēdiskā vārdnīca*. Rīga : Latvijas Enciklopēdiju redakcija, 1991. 1. sēj., 445. lpp.

¹⁷ 2006. g. visus Bibliotēkas krājumā esošos pergamentus restaurēja restauratore–meistare Ārija Ubarste.

Foto: Toms Grīnbergs

Jaunība 90 gadu garumā

Agnese DZENE

Šā gada 18. oktobrī Latvijas Universitātes jauktais koris «Juventus» atzīmēja 90. dzimšanas dienu. Ja sasummētu kopā visus dalībniekus, kas šo gadu laikā korī dziedājuši, tad droši varētu teikt, ka oktobrī svētki bija vairākiem tūkstošiem.

Kas ir koris «Juventus»?

Latvijas Augstskolas studentu koris, Latvijas Universitātes koris, Latvijas Valsts universitātes (LVU) jauktais koris, LVU Tautas koris «Juventus» un Latvijas Universitātes jauktais koris «Juventus» – tas ir deviņiem gadu desmitiem cauri dzīvojis entuziastu un dziesmas mīlētāju kolektīvs, kas šobrīd virzās pretī savai simtgadei.

Indulis Krauze, kurš korī dziedājis 30 gadus un sakopojis nupat izdoto grāmatu par kora 90 darbības gadiem, saka: ««Juventus» ļoti atšķiras no citiem studentu kolektīviem – tas ir interesants sakausējums ar akadēmiskumu. Tas ir koris ar stāju, prasa noteiktu uzvedību, un tam ir arī attiecīgs repertuārs.»

Kā vienu no iemesliem, kāpēc koris spējis skanēt tik ilgu laiku, I. Krauze atzīmē piederību Latvijas Universitātei un uzskata, ka lielā mērā tas ir laba saimnieka nopelns.

Arī kora diriģents un mākslinieciskais vadītājs Jānis Petrovskis uzskata par vienu no kora ilgdzīvošanas pamatnosacījumiem. Un vēl, protams, arī «mākslinieciskā vadība, visas šīs spilgtās personības – A. Bobkovics, kas dibināja kolektīvu un bija viena no sava

laika spilgtākajām muzikālajām personībām mūzikā, tāpat arī Daumants Gailis un Juris Kļaviņš. Viennozīmīgi, ka smaguma centrs ir šie vadītāji,» saka J. Petrovskis.

Kā radās Latvijas Augstskolas studentu koris?

1920. gada 18. oktobrī, kas arī uzskatāms par kora dibināšanas datumu, Rīgas 2. pilsētas vidusskolā uz pirmo balsi pārbaudi sapulcējās ap 90 studentu. Visi, izņemot vienu studentu, arī izturējuši atlasu un turpmāko mēnesi apmeklējuši balsi nostādīšanas un noturēšanas mēģinājumus. Nākamā pārbaude jau bijusi stingrāka, un tika paturēti tikai ap 40 dziedātgribētāji. Un tā 1920. gada 24. novembrī Latvijas Augstskolas organizācijas padome Latvijas Augstskolas studentu kori apstiprināja par pirmo un oficiālo jaunās mācību iestādes kori.

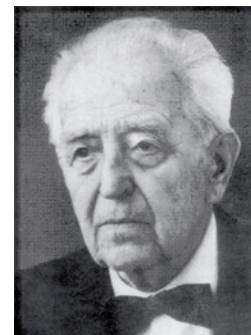
Kora dibinātājs un arī pirmais mākslinieciskais vadītājs bija Artūrs Bobkovics. Sava laika Latvijas simfoniskās mūzikas karalis ar kori saistīja 30 savas dzīves gadus un darbojās tajā ar lielu enerģiju un entuziasmu. Viņa vadībā dziesmoto ceļu sāka koris, kas ātri vien izauga par vienu no labākajiem Latvijā – tā 1959. gadā sacījuši LVU jauktā kora dalībnieki. Arī pēc tam, kad A. Bobkovics 1950. gadā aizgājis pensijā, interesi par kora turpmākajām gaitām viņš nav zaudējis un turpinājis sekot līdzī notiekošajam līdz sava mūža pēdējām dienām.

Atklāšanas koncerta afiša
No kora «Juventus» arhīva

Kora dibinātājs un arī pirmais mākslinieciskais vadītājs bija Artūrs Bobkovics
Foto no kora «Juventus» arhīva

Septiņus gadus kori vadīja Latvijas kordiriģēšanas lēģenda Haralds Mednis
Foto no kora «Juventus» arhīva

Vislielākos mākslinieciskos panākumus «Juventus» sasniedzis laikā, kad to vadīja Daumants Gailis – no 1957. līdz 1988. gadam
Foto no kora «Juventus» arhīva

Pēc 30 gadiem, kuri pavadīti A. Bobkovica pārraudzībā, nākamos septiņus gadus kora vadīšanu pārņēma Latvijas koriģēšanas leģenda Haralds Mednis. Lai gan viņa darbības laiks bija salīdzinoši neilgs, arī tajā koris paguva ar panākumiem koncertēt Ļeņingradā un Maskavā un 1956. gadā piedalījās Pirmajos studentu dziesmu svētkos Tartu.

Tomēr vislielākos mākslinieciskos panākumus «Juventus» sasniedzis tieši Daumanta Gaiļa laikā no 1957. līdz 1988. gadam. Slavenā diriģenta, Dziesmu svētku kopkoru apjūsmotā virsdiriģenta, Konservatorijas autoritatīvā kora mākslas metodika profesora vadībā koris sācis savu kāpumu pa muzikālās slavas kāpnēm. 1970. gada Dziesmu svētku kora karos dalīta pirmā vieta, un pēc tam sekojušas uzvaras arī 1973., 1975., 1977. un 1985. gadā.

Viņš arī bijis tas, kurš ieviesis kori vēl tagad dzīvās tradīcijas, piemēram, biedru sveikšanu dzimšanas dienās ar apsveikuma dziesmu «Daudz baltu dieniņu».

D. Gaiļa vietā 1988. gadā stājās Juris Kļaviņš, kurš kori veiksmīgi izveda cauri Dziesmotājai revolūcijai un turpināja to vadīt jaunajos kapitālisma apstākļos. Līdzās tam, ka J. Kļaviņš bijis aktīvs sabiedrisks darbinieks, viņš bijis arī Latvijas Koru asociācijas prezidents, Latvijas Vispārējo dziesmu svētku, Baltijas studentu dziesmu svētku «Gaudeamus» un Eiropas un Amerikas Latviešu dziesmu svētku virsdiriģents. J. Kļaviņa ieguldījumu latviešu kordziedāšanas mākslā 1999. gadā novērtējusi arī Latvijas valsts – viņš ir Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks.

Pēc J. Kļaviņa iniciatīvas 2006. gadā kori sācis darboties pašreizējais mākslinieciskais vadītājs un diriģents Jānis Petrovskis. Viņš stāsta, ka piedāvājums strādāt ar «Juventus» bijis liels izaicinājums, jo līdzšinējā diriģenta praksē nav bijusi pieredze ar «augstākās raudzes pašdarbības radošo kolektīvu». J. Petrovskis kā mākslinieciskais vadītājs līdz šim bija darbojies Limbažu kultūras nama jauniešu kori «Akcents», Ādažu pagasta jauktajā kori «Jumis» un Rīgas Viegļās rūpniecības tehnikuma meiteņu kori. 2005./2006. gadā bijis Rīgas profesionāli tehnisko skolu kora un ansambļa virsvadītājs, bet 2006. gadā Latvijas Profesionāli tehnisko skolu dziesmu un deju svētku virsdiriģents.

Dziesmusvētkos Rīgā, 1965. gada jūlijā
Foto no kora «Juventus» arhīva

Grāmata «Juventus»

Indulis Krauze pēc tam, kad sakopojis 240 lappušu biezu grāmatu par godu šai apaļajai jubilejai, atzīst, ka būtu vēl daudz kas stāstāms un rakstāms. Viņš norāda, ka grāmatā apkopotais atskaits uz aizvadītajiem gadiem ir tikai neliela daļa no visa, kas piedzīvots un glabājas gan koristu atmiņās, gan dokumentu krājumos.

Tajā, ka kora vēsturiskā atmiņa izdzīvojusi līdz mūsdienām, «vislielākie nopelni ir kora ilggadējam dziedātājam un prezidentam Dainim Bērziņam, pateicoties kuram daudzu gadu garumā ir vākti un apkopoti dažādi materiāli, kuri krājušies mājās, kaudzēs, ruļļos...» grāmatas ievadvārdos saka I. Krauze.

Doma par to, ka ilgu gadu garumā vāktos materiālus vajadzētu apkopot un izveidot grāmatu par kori, I. Krauzem radās jau pirms desmit gadiem, kad viņu ievēlēja par kora prezidentu. «Mēs no Daiņa Bērziņa savācām visus arhīvus un sākām skatīties, kas tur tais maisos ir. Secinājām, ka tur ir ļoti bagātīgs kultūrvēsturisks materiāls. Jau tad bija doma, ka to materiālu nevajadzētu pazudināt, bet kaut kādā veidā apkopot un darīt zināmu arī citiem interesentiem. Un tagad tā doma beidzot nobrieda,» saka I. Krauze.

Grāmatā izveidots sistemātisks kora dzīves notikumu apraksts, sākot no 1920. gada un beidzot ar 2010. gadu. Pie informatīvajiem aprakstiem bagātīgā skaitā pievienotas arī fotogrāfijas, kora koncertu afišas un programmas, avižu izgriezumi un citi ilustratīvi materiāli. Tāpat publicēti spilgtākie fragmenti no kora dienasgrāmatām.

Tradīcijām bagāti

Kā ikvienam kolektīvam ar pieredzes bagātu un senu vēsturi, arī korim «Juventus» šo daudzo gadu laikā izveidojušās un līdz mūsdienām saglabājušās vairākas ievērojamas tradīcijas.

Par pirmo un svarīgāko tradīciju tiek uzskatīta jauno biedru uzņemšana, kas parasti notiek 18. oktobrī vai ļoti tuvu šim datumam. Kad jaunie dalībnieki iestājas kori, pirmo gadu tiem tiek piešķirts *fukša* statuss un noteikts pārbaudes laiks uz gadu. Ja sezonas laikā *fuksis* sevi pierādījis kā disciplinētu un atbildīgu kora dalībnieku, tad tas svītīgi, nododot zvērestu, tiek uzņemts biedra kārtā.

Šašliku balle ir sena un cieņā turēta Daumanta Gaiļa iedibināta tradīcija, kas parasti notiek oktobra pirmajā sestdienā vai svētdienā – skaisti rudenīgā vai atvasarīgi siltā dienā – kaut kur ārpus Rīgas mūriem. Tradīcija iedibināta 1963. gadā pēc D. Gaiļa ciemošanās Armēnijā. Tur viņš apguvis šī ēdiena

Izgriezums no laikraksta «Pēdējā Brīdī» 1930. gada 21. oktobra numura
No kora «Juventus» arhīva

Latvijas universitātes kora 10 gadu darbības atzere

Latvijas universitātes kora 10 g. jubilejas šovinsā Galitņeckī Brauktu kopos.

gatavošanas gastronomisko mākslu, un pirmā jauno iemaņu vērtēšanas reize kopā ar kori notikusi jau tā paša gada oktobrī Siguldā. Kopš tā laika Šašliku balle ir kora sadzīves neiztrūkstoša sastāvdaļa.

Arī kora kāzas ir viena no senākajām un iecienītākajām tradīcijām, un pirmās kāzas nemaz nav atminamas – tik senā pagātnē slēpjas to saknes. Šai tradīcijai ir vairāki priekšnoteikumi. Pirmkārt, kāzas vienmēr notiek kora koncertceļojumu laikā. Otrkārt, nepieciešams, lai visi dzīvotu kopā (viesnīcā, kempīnā, kempingā vai sporta zālē uz grīdas). Treškārt, nepieciešams iniciators – vedējītēvs un vedējmāte, kas parasti nodibina savu atbalsta grupu un ir tieši atbildīgi par kāzu raitu un interesantu norisi. Un vēl, protams, jaunais pāris un laulātājs. Tad gan var sākties istas kāzas ar apsveikuma runām, dāvanām, dziesmām, līksmību un visu citu, kas pieder šādos dzīves brīžos.

Salīdzinoši nesena kora tradīcija ir Sporta diena. Tajā ietilpst basketbols, volejbols un futbols dāmu, kungu un jauktām komandām. Tāpat arī stafetes, virves vilkšana, karsējmeiteņu uzstāšanās un citas jautrības. Savs darbiņš tiek gan sportotājiem, gan līdzjutējiem. Vēlāk notiek godam nopelnīto diplomu un balvu sadalīšana, zaudēto spēku atgūšana pirtī – un dejas līdz rītam.

Tāpat koristi rīko dažādus karnevālus un balles, ar tematiskām dziesmām sveic cits citu svarīgos dzīves gadījumus, piemēram, vārda un dzimšanas dienās, kāzās vai tad, ja kādam piedzimis bērniņš.

Atpazīt var itin viegli

Dziesmu svētku gājienos un koncertos starp simtiem tautastērpos ģērbtu citu kolektīvu juventiņus var pamanīt un atšķirt itin viegli. Vara rakstiem rotātās zilās villainēs ar rakstainiem apaudiem, vienkāršsainos, brūni rudos brunčos, baltos kreklos un baltās zeķēs tērpušās un vara kaklariņkiem rotājušās meitenes – tās ir «Juventus» dziedātājas. Viņām līdzās «Juventus» puīši – brūni rudos vilnas svārkos un biksēs, baltos kreklos tērpušies, tumši zilos kājautus aptinūši un jostas ap vidukli apjozuši. Šie tērpi veidoti pēc arheoloģiskajiem seno latgaļu 11.–12. gadsimta apģērpu metiem un ir «Juventus» gods un lepnums jau ilgu gadus. Meitenēm sava villaine ir īpaši mīļa, jo spožos vara rakstus tajā viņas darinājušas pašas. Tādi viņi ir, kad Dziesmu svētkos dodas uz Mežaparka lielo estrādi, kad piedalās Latvijas Universitātes godos vai pārstāv savu *Alma Mater* ārzemēs.

Akadēmiskajos koncertos un svinīgos pasākumos valkājam o tērpu krāsa, audums un dizains gadu gaitā ir vairākas reizes mainījušies – atbilstoši estētiskajām prasībām un arī maciņa biežumam. Pašreiz kora dziedātājas pirms kāpšanas uz akadēmiska koncerta skatuves tērptas brūnas krāsas kleitās, bet dziedātāji – melnos kreklos un biksēs. Abus vieno tirkizilli aksesuāri.

Uz Dziesmu svētku mēģinājumiem, Aristoteļa svētkiem un dažādām citām neformālām dziedāšanām kora dziedātāji ierodas, uzģērbuši dažādu krāsu T veida krekliņus ar kora

Kora kāzas Bulgārijā. 1978. gada oktobris
Foto no kora «Juventus» arhīva

nosaukumu «Juventus». Tas izskatās reizē jautri un daudzkrāsaini, reizē vienojoši un sevi apliecinoši. Gadu gaitā dažs dziedātājs ir sakrājis veselu «Juventus» krekliņu kolekciju.

Lielākie panākumi kora vēsturē

Apkopojot valstis, kurās koris pabijis šo gadu laikā, kopā sanāktu ceļojums apkārt pasaulei. «Juventus» aktīvi koncertējis gan tepat tuvajās kaimiņvalstīs, kā Igaunijā, Lietuvā, Krievijā un Baltkrievijā, gan devies pāri jūrām un okeāniem uz tādām valstīm kā Kanāda, ASV, Kanāriju salas, Japāna un Austrālija. Šīs valstis ir glužiniecīga daļa no visas pasaules, ko savām acīm redzējuši bijušie un esošie kora biedri.

Paralēli tam koris ar labiem un izcilie panākumiem startējis dažādos vietēja un starptautiska mēroga konkursos. Dziesmu svētku kora karos 1970., 1973., 1977. un 1985. gadā tas bijis pirmās vietas laureāts, 1965., 1980. un 1990. gadā – otrās vietas, bet 1993. gadā – trešās vietas laureāts.

Tautas kora skatē Ventspilī 1967. gadā koris ieguvis otro vietu, Kauņas starprepubliku augstskolu kora konkursos 1983. un 1997. gadā – pirmo, bet 1979. gadā – otro vietu. Tāpat koris saņēmis «Grand Prix» Starptautiskajā jauniešu kora konkursā Beļģijā 1992. gadā un Šjēnas Starptautiskajā kora konkursā Norvēģijā 1997. gadā. Bet 2005. gadā «Juventus» ieguvis zelta diplomu un otro vietu Lindenholchauenas kora konkursā «Harmonie» Vācijā.

Koris ir bijis visu Latvijas Vispārējo dziesmu svētku (kopš 1920. g.) un arī visu Baltijas studentu dziesmu svētku «Gaudeamus» dalībnieks. Ja vēl pieskaita vairākus speciāliem notikumiem veltītus Dziesmu svētkus gan Latvijā, gan ārpus Latvijas, iznāk krietni liela Dziesmu svētku bagāža. Ir tādi «Juventus» vecbiedri, kuri sakrājuši dažus desmitus Dziesmu svētku nozīmīšu.

Universitātes kora pūrā tā 90 darbības gadu laikā ir krietni vien pāri pār 1000 visdažādāko koncertu un uzstāšanos.

Koris šodien

Pašreizējais kora diriģents un mākslinieciskais vadītājs Jānis Petrovskis savu ienākšanu «Juventus» dzīvē atceras kā lielu, patīkamu izaicinājumu: «Līdz šim manā diriģenta praksē nebija pieredzes strādāt ar augstākās raudzes pašdarbības radošo kolektīvu. Ļoti labi, ka man uzreiz nebija jāielec tai vilcienā kā vadītājam, bet bija laiks iejusties, saprast, kāda ir šī studentiskā būtība. Viennozīmīgi šis kolektīvs nedaudz atšķiras no līdzīgiem jauktiem pašdarbības koriem, jo tas tomēr ir studentu

Izgriezums no laikraksta «Kauno Tiesa» 1983. gada 9. februāra numura
No kora «Juventus» arhīva

koris ar īpašu tonusu un gaisotni. Ir ļoti patīkami ieiet visās šajās tradīcijās, ar kurām man nebija nekāda sakara līdz šim. Iepazīt šo vidi, saprast, izprast un galu galā būt tam, kas tagad to visu turpina stumt un virzīt uz priekšu.»

«Uzņemties vadīt šādu kori ir liela atbildība, jo skaidrs, ka šis kolektīvs gan Universitātes, gan visas Latvijas koru dzīves kontekstā tomēr pozicionējas elites galā. Un būt par tā vadītāju un cilvēku, kas diktē noteikumus, kādam šim kolektīvam būt, cik varošam, cik skanīgam, noturēt šo līmeni, faktiski to visu, ko visi iepriekšējie mākslinieciskie vadītāji ir uzbūvējuši, – tā ir liela atbildība,» saka J. Petrovskis.

Tāpat kā savas darbības sākuma gados koris koncertēja Rīgā, Latvijas novados, LU oficiālajos pasākumos un citos sarīkojumos, tā vēl joprojām norit aktīva koncertu dzīve. Saplānoti koncerti gan 2010. gada nogalē, gan 2011. gadā – «Juventus» gatavojas gadskārtējam garīgās mūzikas konkursam «Sudraba zvani», kas notiks janvāra vidū Daugavpilī. Protams, kā jau studentu korim 2011. gadā, pēc Jāņiem, tam ir jāpiedalās arī Baltijas valstu studentu dziesmu un deju svētkos «Gaudeamus» Viļņā.

Tāpat kā jebkurš Latvijas koris, «Juventus» gatavojas Vispārējiem latviešu dziesmu svētkiem – process rit pilnā sparā, ir jau repertuārs, pirmā sadaļa, un pavasarī būs atskaites skates. Paredzēti arī mazāki koncerti gada sākumā, piemēram, februārī notiks draudzības koncerts ar vīru kori «Dziedonis». Vēl tiek domāts par iespēju vasarā doties uz konkursu Austrijā.

Kora zvērests

Es, topot par kora «Juventus» īsteno biedru, šeit, Dziesmusvētku parkā pie latviešu komponistu pieminekļa, pie «Juventus» karoga, kora diriģentam un kora īstenajiem biedriem acīs skatoties, zvēru:

1. Būt īsts Ventuītiņš.
2. Iegaumēt, izpildīt, tālāk nest gandrīz simtgadīgās kora tradīcijas.
3. Cieņā un godā turēt kora vecbiedrus.
4. Cienīt diriģentu un viņa darbu, izpildīt viņa prasības un lūgumus.
5. Godāt dziesmu un atcerēties, ka tāpēc ir latvieši, ka ir dziesma.
6. Būt disciplinētam.
7. Godprātīgi apmeklēt mēģinājumus, par attaisnojošu kavējumu uzskatīt tikai savas kāzas un savas bēres.
8. Nekad neatteikt vecākiem kora biedriem viņu lūgumus.
9. Cienīt un godāt savus kora vecākus.
10. Aizstāvēt Universitātes godu un «Juventus» godu vienlaicīgi, ja nepieciešams, dziedot nežēlot dzīvību.

Ja es pārkāpju kādu no šiem punktiem, tad:

lai manas acis nespēj nošu saskaņāt;
 lai mana mute izkalst un es ne noti nevaru nodziedāt;
 lai mani triec deviņi pērkonī un uz pusi vairāk zibeņu
 uz četrām debess pusēm vienlaicīgi
 ārā no Latvijas visu koristu saimes,
 āmen.

Pārējie šā gada LU Kultūras, mākslas un izglītības jaunrades biedrības «Juventus» radošie kolektīvi jubilāri

Sieviešu korim «Minjona» – 35

Kā radies nosaukums

Kora nosaukums aizgūts no Emīla Dārziņa dziesmas «Minjona» ar Gētes vārdiem, kas tiek uzskatīta par kora himnu un stāsta par sapņu zemi, uz kuru tiecas mūsu ilgas un ar ko saistās mūsu domas.

Dibināšanas gads: 1975.

Kolektīva raksturojums

Pašlaik koris ik nedēļu kopā pulcē vairāk nekā 30 vokālās mūzikas mīļotāju no visiem Latvijas nostūriem. Ar savu skaisto skanējumu koris ir kļuvis par vienu no labākajiem amatieru korim Latvijā.

Vadītājs: kopš 1992. gada kora mākslinieciskais vadītājs un diriģents ir Romāns Vanags.

Mēģinājumi notiek: Raiņa bulvārī 19, Lielajā aulā, Mazajā aulā vai Teoloģijas fakultātes 2. auditorijā.

Mājaslapa: www.minjona.lu.lv

Deju folkloras kopai «Dandari» – 30

Kā radies nosaukums

Stāsta horeogrāfs Ernests Spīčs, «Dandaru» dibinātājs: «Vispirms dabūjām atļauju ņemt nosaukumu no Tautas mākslas centra. Tajos laikos katru nosaukumu, ko deva kādai kopai, vajadzēja apstiprināt Tautas mākslas centrā. Nosaukumu atļāva ņemt tikai tādiem ansambļiem, kas bija sevi ilglaiicīgi pierādījuši kā darboties spējīgi. Rīkojām vārda meklēšanu. Kad bija sakrājies apmēram 30 vārdi, rīkojām vēlēšanas. Uzvarēja divi vārdi – «dandari» un «sprīņģi». Mana balsis bija noteicošā, lai būtu «Dandari». Vārds ir no riņķa danča jeb rotaļas «Dindaru, dandaru ozoliņi.»

Dibināšanas gads: 1980.

Kolektīva raksturojums

«Dandaros», izmantojot dejotāju un mūziķu pieredzi, tiek saglabāta un kopta latviešu horeogrāfiskā folklorā – spēles, rotaļas, rotaļdejas, pāru un daudzpāru dejas (kadriļas), īpašu uzmanību pievēršot izpildījuma detaļām.

Vadītājs: kopš 2000. gada muzikants Ilmārs Pumpurs.

Nodarbības notiek: Fizikas un matemātikas fakultātē, Zeļļu ielā 8, zālē.

Mājaslapa: www.dandari.lv

Tautas lietīškās mākslas studijai «Vāpe» – 35

Kā radies nosaukums

Vāpe ir glazūra, kas ikvienam darbam piešķir spožumu. No tā arī radies keramikas studijas nosaukums.

Dibināšanas gads: 1975.

Kolektīva raksturojums

«Vāpes» pazīšanas zīme – pods: stabilitātes, pamatīguma un noturības simbols. Studijas dalībnieku keramika allaž izcēlusies ar neordināru idejas pieteikumu, kvalitāti un tēmas oriģinālu risinājumu, allaž meklējot ierosmi latviešu tradicionālās kultūras mantojumā.

Vadītāja: kopš studijas dibināšanas studiju vada māksliniece, LU docente Helga Ingeborga Melnbārde.

Studija darbojas: Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē, Jūrmalas gatvē 74/76.

Mājaslapa: www.lu.lv/vape

90 years young

On October 18, 2010 UL mixed choir «Juventus» celebrated the 90th birthday. Such bright personalities as Arthur Bobkovics, Harald Mednis, Daumants Gailis, Juris Klavins led the choir through nine decades and now Janis Petrovskis continues their tradition. Students' spirit combined with academism distinguishes «Juventus» among other amateur teams. UL choir has given over 1000 concerts and performances of all kinds and demonstrated excellent achievements in both domestic and international competitions. In honour of the choir's birthday, an anniversary week was marked with the book about choir's 90 years written by Indulis Krauze, lifelong choir singer and honorary member. In addition, three creative teams of the cultural, artistic and educational union «Juventus» also celebrated significant anniversaries – women's choir «Minjona» (35), folk dance group «Dandari» (30) and the applied art studio «Vāpe» (35).

Jauno studentu palīgi Sociālo zinātņu fakultātē

No kreisās: buddy Aija Upleja, Daira Šteinberga, Laura Prancāne, Inga Nikolajeva, Līva Immermane un 1. kursa studenti Raimonds Gekišs un Kristaps Šteinbergs. Foto: Toms Grīnbergs

Agnese DZENE

«Augstskolā ar tevi neviens neauklēsies,» parasti saka pedagogi vidusskolā. Un taisnība vien ir. Universitātē vairs nav ne klases audzinātāja, kurš sekotu līdzī tavām skolas gaitām un uzraudzītu, lai ar apmeklējumu viss būtu kārtībā, ne skolotāju, kuri katru dienu neatlaidīgi atgādinātu par neuzrakstītajiem un nenodotajiem mājasdarbiem.

Pirmajā gadā jauno studentu apjukums, sastopoties ar Universitātes sistēmu, ir liels. Kamēr pie tās pierod, daudziem paiet viss pirmais kurss. Šā iemesla dēļ Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē šogad pirmo reizi tika realizēts Studentu pašpārvaldes rosināts pasākums pirmkursniekiem, lai ātrāk un veiksmīgāk iekļautos studiju vidē.

«Pagājušajā gadā, kad kandidējām Studentu pašpārvaldes vēlēšanās, solījām izveidot sistēmu, kas nodrošinātu pirmkursniekiem veiksmīgāku iekļaušanos studentu dzīvē ar vecāko kursu studentu palīdzību. Gada beigās izvērtējot padarīto, secinājām, ka šī iecere palikusi neīstenota,» stāsta Aija Upleja, kuras pārraudzībā pašlaik ir šis projekts.

Kā tas notiek?

Studiju gada sākumā pirmkursniekiem tika dota iespēja izvēlēties kādu no *buddy* – vecāko kursu studentiem, kuri gatavi palīdzēt jauniešiem, atbildēt uz jautājumiem, dalīties pieredzē un mācību materiālos. Augusta sākumā tika veidots saraksts ar tiem, kuri būtu ar mieru palīdzēt. Ikvienam pirmā kursa studentam e-pastā un portālā *draugiem.lv* domubiedros tika nosūtīti saraksti ar šo cilvēku fotogrāfijām un kontaktinformāciju. Vēlāk arī Studentu pašpārvaldes mājaslapā un fakultātē pie informācijas dēļa tika izvietots *buddy* studentu saraksts. Pēc tam pirmkursnieki, kuri bija ieinteresēti šāda veida palīdzības saņemšanā no otrā un trešā kursa studentiem, varēja izvēlēties un sazināties ar kādu no viņiem.

Aija stāsta, ka šī palīdzība gan vairāk tiek izmantota e-pastā un portālā *draugiem.lv*, sūtot vēstules.

Jauniešiem studentiem visbiežāk ir neskaidrības par dažādu akadēmisko prasību ievērošanu, rakstot referātus un

noformējot citus patstāvīgos darbus. Notiek arī apmaiņa ar materiāliem, konspektiem, dažādiem dokumentu paraugiem. Šad tad kāds paaugstināsies par mācībspēku mācīšanas stilu, viņu paradumiem, par to, ko drīkst atļauties un ko ne, cik grūti būs eksāmeni un vai būs iespējams nošņipkot. Projekta darbības sākumā esot bijuši arī jautājumi par to, vai kopmītnēs ir prusaki un cik droši ir dzīvot *Maskačkā*.

«Kad uzsākām projektu, domājām, ka vairāk būs jautājumu par studentu sadzīvi, par *koju* dzīvi un ka vedīsim jaunos uz dažādiem Universitātes rīkotiem pasākumiem, taču šajās jomās, izrādās, viņi paši tīri labi tiek galā,» saka Aija.

Arī Līva Immermane, kura studē politikas zinātnes 2. kursā un pieteicās palīdzēt pirmkursniekiem, atzīst, ka «pārsvārā jautājumi bijuši par studiju pieteikuma iesniegšanu, dažādu referātu tēmām, noformējumu, saturu un literatūras izvēli».

Pirmā kursa studente Ilona Baiko novērtē *buddy* sistēmas lietderību, uzsverot, ka «studenti cits citam par sev aktuāliem un neskaidriem jautājumiem mēdz stāstīt daudz atklātāk nekā patsniedzējiem. *Buddy* sistēma ir veiksmīgs risinājums, lai rosinātu studentus neklusēt un uzdot jautājumus».

Atsaucība

Šoruden pirmkursniekiem palīdzēt pieteicās apmēram 40 studentu no visām Sociālo zinātņu fakultātes studiju programmām. Taču to, cik daudzus jaunie studenti sev atbalstam ir izvēlējušies, ir grūti pateikt, jo jebkurā brīdī ikviens no jauniešiem var kādam *buddy* uzrakstīt e-pastu vai piezvanīt. Tā kā šogad pirmkursnieku ir daudz vairāk nekā viņu priekšgājēju, nav iespējams nodrošināt katram savu *buddy* un tiešu kontaktu vienam ar otru.

«Otrā kursa studenti ir ļoti atsaucīgi, un dažbrīd viņi vairāk grib palīdzēt, nekā pirmkursnieki jautā,» stāsta Aija. Sākumā pirmkursnieku aktivitāte bijusi daudz lielāka, taču pamazām neskaidrības mazinājušās – studenti paši iemānījušies orientēties Universitātes sistēmā.

Problēmas

Tā kā šāda pasākuma organizēšanā īsti nav bijis, no kā ņemt piemēru, jo Latvijas Universitātē līdz šim nekas tāds nav

ticis praktizēts, projekta norises gaitā tikušas pieļautas vairākas kļūdas.

Viena no tām ir izteiktā virtuālā komunikācija. Jaunajiem ir pieejams saraksts ar *buddy* e-pastiem un tālruņa numuriem, taču praktiski izmantota tiek tikai sazināšanās e-pastā. Tikpat kā nemaz nenotiek reālas tikšanās (izņēmuma gadījumos, kad kopā jādodas, piemēram, pie studiju metodīķes), arī savanīšanās notiek visai reti, tāpēc izpaliek iecerētā sadraudzēšanās.

Viena no nepilnībām, ko Aija novērojusi projekta gaitā, ir pirmkursnieku neproporcionālais skaits salīdzinājumā ar *buddy*. Jaunajiem studentiem ir pieejams saraksts ar visiem *buddy*, taču tiem, kas atrodas saraksta sākumā, piesakās lielāks studentu skaits nekā tiem, kas ir saraksta beigās. Ir arī tādi, kam nepiesakās neviens. Renārs Astra, kurš studē politikas zinātnes 2. kursā un pieteicās būt par *buddy*, ir viens no tiem. Domājot par to, kāpēc palicis neizvēlēts, viņš spriež, ka meitenes ir kautrīgas, tāpēc neizvēlas lūgt palīdzību puisiem, savukārt puisi izvēlas meitenes.

Vēl viena, taču ne mazāk svarīga problēma ir ierobežotā iespēja tikt pie pirmkursnieku kontaktiem un apzināt viņus laikus – pirms studiju gada sākuma.

Arī ierobežotā reklāma un nepietiekama pirmkursnieku informēšana par šādu atbalsta iespēju bijusi liela problēma. Pašlaik tiek plānots, ka nākamajā akadēmiskajā gadā *buddy* apzināšanu vajadzētu sākt pavasarī un informācijas aktivitātes par šādu projektu jaunajiem studentiem organizēt jau vasarā.

Jaunā sistēma pagaidām ir izmēģinājuma posmā. Aija secina, ka to vajag attīstīt, pilnveidot un ka ir daudzas lietas, kuras pilnībā jāmaina. «Kad gads beigsies, mēs mēģināsim apkopot informāciju no projekta dalībniekiem ar atsauksmēm un ierosinājumiem.

Domāju, ka nākamgad novērsīsim kļūdas un viss noritēs daudz veiklāk, jo esam sapratuši, kas darbojas un kas ne. Ir arī doma ņemt piemēru no zviedru augstskolas [Rīgas Ekonomikas augstskola – aut. piez.] prakses – katram pirmkursniekam pirms studiju sākšanas tiek dots uzdevums uzrunāt kādu otru vai trešo

kursa studentu un iepazīties ar viņu. Lai beigās nebūtu tāda situācija, kā izveidojās šogad, kad vienam *buddy* ir gandrīz desmit studentu, bet citam nav neviena. Turklāt katram *buddy* būtu jābūt atbildīgam par konkrētajiem pirmkursniekiem,» uzsvēr atbildīgā par projektu.

Prieks palīdzēt

Līva Immermane, kura bijusi noderīga diezgan lielam pirmkursnieku bariņam, piebilst, ka jaunā *buddy* sistēma «ir laba iespēja iepazīties ar pirmkursniekiem, iesaistīt viņus dažādās aktivitātēs, tai skaitā Studentu pašpārvaldē; lai viņu studiju gadi neaprobežotos tikai ar grāmatu lasīšanu, referātu rakstīšanu, lekciju un semināru apmeklēšanu. Turklāt ir prieks, ja varu kādam palīdzēt!».

«Man ir laba sajūta, kad dalos ar informāciju. Atceros, kad biju pirmajā kursā, vecāko kursu studenti man ļoti palīdzēja. Un ceru, ka arī šie pirmkursnieki nākamgad būs pretimnākoši jaunajiem,» saka bibliotēkas zinātnes *buddy* Katrīna Dzerkale.

Savukārt komunikācijas zinātnes *buddy* Daira Šteinberga uzskata, ka šī sistēma ir noderīga ne tikai pirmkursniekiem, bet arī pašiem *buddy*: «Tā ir iespēja atcerēties sevi pirms gada vai diviem, kā arī to, kas mācīts un bijis aktuāls. Pārcilājot iepriekšējo gadu materiālus, no jauna kaut kas atāst atmiņā un turklāt paliek galvā. Un vispār – ir sajūta, ka, palīdzot jaunajiem, pats kļūsti labāks.»

The Buddy System for New Students at Faculty of Social Sciences

The Faculty of Social Sciences for the first time offered a new project which allowed the first year students to become better integrated into study environment assisted by the second and third year students. In the beginning of the academic year the first year students were given a choice of *buddy* – senior students who are willing to help, answer unclear questions about the study process, student life, as well as share their experience and learning materials. The new system is still at an experimental stage; the Students' Council representatives of Faculty of Social Sciences who implement this project are working on improvements upcoming next year.

Jubilejas 1 lata monēta (sudrabs)
Ls 23,00

Latvijas Universitātes suvenīri

www.lu.lv/par/suveniri

Suvenīrus var iegādāties Raiņa bulvārī 19, 127. telpā

Glāze
Ls 5,97

Krūze
Ls 5,50

Lina auduma maisiņš
Ls 4,50

T-krekls
Ls 7,00

Atstarotājs
Ls 1,76

Kalendārs
Ls 1,82

Pildspalvu komplekts
Ls 15,80

Pildspalva
Ls 1,40

Nozīmīte
Ls 0,85

Zimulis
Ls 0,45

Universitātē pieejamas ne tikai lekcijas, bet arī vispusīgs atbalsts

Agita ŠMITIŅA, Inta JAUNZEME,
LU Studentu serviss

Vai esmu izvēlējis sev atbilstošāko studiju virzienu? Kā ātrāk pielāgoties jauniem apstākļiem – studiju uzsākšanai? Kā saplānot laiku, lai varētu visu paspēt? Kā neatlikt studiju darbus un veiksmīgi sagatavoties eksāmeņiem? Kā iegūt darba pieredzi? Šie ir tikai daži jautājumi, uz kuriem atbildes palīdzēs meklēt Latvijas Universitātes Studentu servisa Karjeras centra Raiņa bulvārī 19 konsultanti un psihologi.

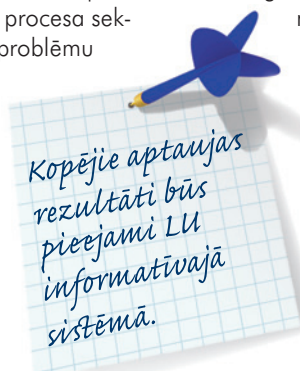
Noskaidrojot studentu vajadzības augstskolā, kā arī ņemot vērā izglītības sistēmas un darba tirgus pieprasījuma izmaiņas, LU tiek pilnveidoti dažādi atbalsta pakalpojumi studentiem, skolēniem un absolventiem. LU Studentu serviss studenti pašlaik var konsultēties par studiju uzsākšanu, studiju procesa sekīgāku plānošanu, saņemt atbalstu psiholoģisko problēmu risināšanā, karjeras veidošanā un personīgo un profesionālo prasmju attīstīšanā.

Eiropas universitāšu prakse liecina, ka laika posmā no 2007. līdz 2010. gadam strauji pieaugusi atbalsta pieejamība studentiem karjeras un psiholoģiskajos jautājumos. Ir notikusi akcentu maiņa no atbalsta galvenokārt studiju programmas izvēlē uz atbalstu studentu personības izaugsmē visā studiju laikā līdz pat profesionālās darbības uzsākšanai (EUA Trends 2010: 83).

Vairāku gadu garumā Studentu serviss ir pilnveidoti konsultatīvie atbalsta pakalpojumi, kurus var iedalīt trīs virzienos: izglītības un informatīvais atbalsts; karjeras atbalsts; psiholoģiskais atbalsts. Pakalpojumi bez maksas pieejami skolēniem, Latvijas Universitātes studentiem, absolventiem un darbiniekiem, citi interesenti var atsevišķus pakalpojumus izmantot par maksu.

Atbalsts studijās – cik daudz par to zina un izmanto?

2010. gada pavasarī studenti tika aicināti piedalīties aptaujā un novērtēt, cik pieejama ir informācija un atbalsts studijās Latvijas Universitātē. Aptaujā piedalījās 1463 studenti no visām fakultātēm un studiju līmeņiem. Aptaujas rezultāti liecina, ka aptuveni trešā daļa respondentu visbiežāk meklē informāciju par studiju procesu un prakses iespējām, bet aptuveni pusei būtiskākā ir informācija par jaunumiem studiju procesā un turpmākās izglītošanās iespējām. Visbiežāk studenti informāciju par notiekošo augstskolā uzzina no saviem kursabiedriem, LU informatīvās sistēmas un LU portāla, bet retāk – no fakultātes personāla vai sociālo tīklu portāliem. Kaut arī LU piedāvā dažādus pasākumus studentu atbalstam, visbiežāk studenti ar jautājumiem vēršas pie saviem kursabiedriem (74%), vecāko kursu studentiem (34%), bet retāk pie konsultējošā personāla (lietvežiem, metodiķiem) fakultātē (21%) vai apmeklē konsultantus Studentu servissā. No Studentu servisa organizētajām aktivitātēm visbiežāk studenti izmantojuši interneta resursa «E-karjera» darba vakanču

sadaļu, piedalījušies pasākumos «Iepazīsti LU!» un «Studenta korpēs». Jāatzīmē, ka šajā akadēmiskajā gadā ir strauji pieaudzis klientu skaits, kuri apmeklē gan Karjeras centra organizētos pasākumus, gan arī psihologa konsultācijas un seminārus.

Konsultantu pieredze liecina, ka visbiežāk jaunieši pēc atbalsta pie konsultantiem vērsas, izvēloties studiju programmu vai apstiprinot izdarīto izvēli, risinot jautājumus studiju adaptācijas posmā, konsultējoties par studiju procesa organizāciju. Vēlākajos studiju gados aktuāla kļūst profesionālās darbības uzsākšana.

Piemērota studiju virziena izvēle – viena no panākumu atslēgām

Indivīda interesēm, vēlmēm un spējām atbilstošākā studiju virziena izvēle ir viens no būtiskākajiem aspektiem, kas vēlāk var ietekmēt studiju rezultātus. Jāņem arī vērā, ka strauji attīstās tehnoloģijas un izmaiņās darba tirgus pieprasījums, tādēļ profesiju un nākotnes nodarbošanos neizvēlamies visam mūžam. Lai studiju izvēle būtu pārdomātāka un motivētāka, Studentu serviss piedāvā vairākus pakalpojumus gan skolēniem, gan studentiem. Katrs interesents var izvēlēties sev piemērotāko aktivitāti – skolēni vai studenti var ierasties uz individuālām konsultācijām un labāk apzināt savas intereses, piemēroftību izvēlētajai jomai, lēmumu pieņemšanas veidus attiecībā uz profesionālo izvēli. Interesenti var piedalīties pasākumā «Studenta korpēs», kur vienas dienas laikā iespējams izjust studiju garšu, kopā ar studentiem piedaloties lekcijās un praktiskajos darbos, kā arī apmeklējot bibliotēku vai kādu tīpašu studentu pasākumu. Studiju izvēle var palīdzēt testa «Pastudē sevi!» aizpildīšana. Šis tests ir Karjeras centra speciālistu izveidots rīks sev piemērotas LU studiju programmas apzināšanai, un tas ir pieejams internetā (www.lu.lv/gribustudet/ieteikumi/ka-izveleties). Studentiem karjeras konsultācijas ir noderīgas, ja radušās šaubas par studiju izvēli un studiju turpināšanas iespējām.

Jauns dzīves ritms – kā labāk adaptēties studijām

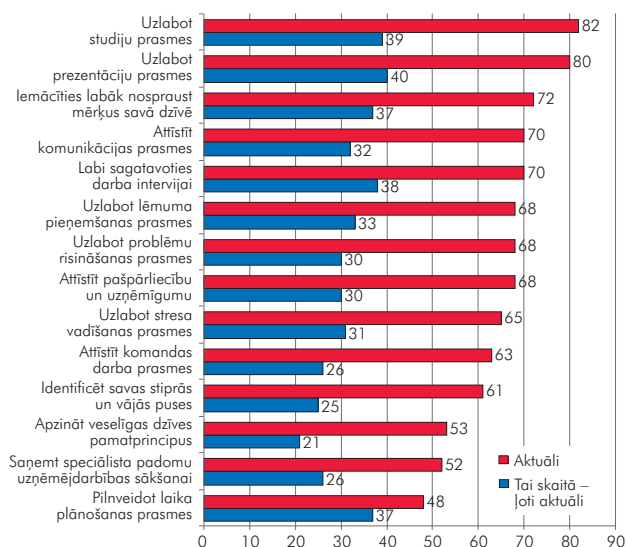
Studiju uzsākšana saistīta ar daudzām pārmaiņām jauniešu dzīvē – dzīvesvietas un izglītības iestādes maiņu, jaunu draugu sastāpšanu un jaunu mācību veidu apgušanu. Lai studenti sekmīgāk iekļautos Universitātes vidē, Studentu serviss organizē pasākumus un nodrošina konsultācijas, kas palīdz risināt tādus jautājumus kā iekušanās kolektīvā, veiksmīga laika plānošana, pielāgošanās studiju prasībām un sagatavošanās eksāmeniem. Lai studiju uzsākšana notiktu veiksmīgāk, jaunajiem studentiem ir svarīgi ātri apgūt galvenos informācijas avotus, kas būs nepieciešami studiju organizēšanai, iepazīt Universitātes svarīgākās struktūrvienības (piemēram, Bibliotēku), apzināt ārpusstudiju aktivitātes brīvā laika pavadīšanai. Sekmīgākai jauno studentu adaptācijai gan fakultātes un studentu pašpārvaldes, gan Studentu serviss organizē dažādus pasākumus. Viens no lielākajiem pasākumiem pirmo kursu studentiem studiju gada sākumā ir «Iepazīsti LU!» – tajā notiek lekcijas par studiju organizēšanu, mācīšanās veidiem, iekļaušanos jaunajā kolektīvā un karjeras plānošanu, savukārt pārstāvji no dažādām LU biedrībām, organizācijām un kolektīviem iepazīstina jaunus studentus ar LU piedāvātajām ārpusstudiju aktivitātēm. To, ka jaunajiem studentiem šāds pasākums ir svarīgs, pierāda tas, ka šogad lekcijās piedalījās aptuveni 760 studentu, un viņu pozitīvās atsauksmes par pasākumu lietderību.

Sociālās iesaistīšanās grūtības kolektīvā, vientulība, emocionālās problēmas, sarežģījumi studijās vai grūtības laika plānošanā ir jautājumi, ar kuriem studenti var vērsties pie konsultanta psihologa, piesakoties uz individuālām konsultācijām vai semināriem un lekcijām. Studentu psiholoģiskajam atbalstam ir sagatavota arī LU portāla sadaļa «Ieteikumi studijās», kurā

pieejama informācija par dažādām aktuālām tēmām, piemēram, par studiju uzsākšanu, motivāciju, studiju prasmēm, kā arī personības resursiem.

Prasmju pilnveidošana ārpusstudiju aktivitātēs

Studiju rezultātus un studentu profesionālās perspektīvas nākotnē ietekmē ne tikai akadēmiskā iesaistīšanās studiju procesā. Prasmes konkurētspējas sekmēšanai darba tirgū var pilnveidot, piedaloties dažādās ārpusstudiju aktivitātēs, piemēram, brīvprātīgajā darbā, studentu pašpārvaldes darbā, dažādu pasākumu organizēšanā, strādājot atalgotu darbu vasaras periodā vai praksē. Šādas aktivitātes dod iespēju studentiem pilnveidot komunikācijas, komandas darba, lēmumu pieņemšanas, laika plānošanas un citas prasmes. Kā liecina aptaujas rezultāti, studenti visvairāk ir ieinteresēti pilnveidot studiju, mērķu izvirzīšanas, prezentācijas un komunikācijas prasmes (sk. att.).

Attēls. Studentu ieinteresētība pilnveidot savas prasmes (%)

Avots: aptaujas rezultāti (n = 1463), (vērtējuma skala no 1 līdz 7, kur 1 – nav aktuāla, 7 – ļoti aktuāla).

Daudzas studiju un vispārējās prasmes var pilnveidot, piedaloties Studentu servisa semināros un atvērtajiem lekcijās (piemēram, «Laika menedžments», «Stresa vadīšana», «Eksāmenu laiks. Kā labāk nokārtot eksāmenu?» u. c.), kā arī Studentu servisa brīvprātīgā darba komandā. Semināri «Brīvprātīgais darbs» Studentu servisa studentam ir lieliska iespēja iegūt pieredzi un jaunus draugus, apgūt jaunas prasmes, kā arī pilnveidot uzstāšanās prasmes, popularizējot Latvijas Universitāti skolēnu vidū.

Pasākums «Studenta korpēs» Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē. 2010. gada 25. marts

Karjeras iespēju diena 2010 – 2010. gada 18. martā. Diskusija par LU un darba devēju partnerību, paplašinot jauno speciālistu perspektīvas darba tirgū

Sagatavošanās darba meklēšanas procesam

Karjeras centra speciālisti četrus gadu laikā ir attīstījuši plašu pakalpojumu piedāvājumu. Dažādas aktivitātes veidotas, lai attīstītu studentu personīgās un profesionālās prasmes, kompetences, personīgo izaugsmi, kā arī veicinātu absolventu nodarbinātību pēc studiju beigšanas. Individuālajās karjeras konsultācijās studenti risina dažādus ar profesionālo un personīgo izaugsmi, kā arī ar lēmumu pieņemšanu saistītus jautājumus. Vecākajos kursos studentus nodarbina jautājumi par prakses un darba atrašanu, kā arī par profesionālās dzīves plānošanu tālākā perspektīvā. Arvien populārāka studentu vidū kļūst «CV darbnīca», kas notiek divas reizes mēnesī. Konsultāciju laikā Karjeras centra speciālists kopā ar studentu izskata sagatavoto CV, tiek sniegtas rekomendācijas nepieciešamajiem uzlabojumiem. Kaut arī bieži studentiem šķiet, ka CV ir pietiekami vienkārši sagatavot, tomēr konsultantu pieredze liecina, ka gandrīz katra studenta CV ir uzlabojams vai koriģējams.

Informācijas iegūšanai par aktualitātēm darba tirgū, darbvietu vakancēm, resursiem prakses vietu meklēšanai gan Latvijā, gan starptautiskajā darba tirgū var izmantot Karjeras centra interneta vietni (www.karjera.lu.lv). Tajā var iepazīties arī ar LU absolventu veiksmīgo karjeru stāstiem. Darbvietu apzināšanai studenti aicināti izmantot resursu «E-karjera», kas dod iespēju sagatavot un nosūtīt darba devējiem Europass CV, ka arī apskatīt pilna darba piedāvājuma saturu. «E-karjerā» ievietoto CV var padarīt redzamu darba devējiem, tādējādi palielinot iespēju tikt uzaicinātiem piedalīties kādā amatu konkursā.

Studenti ir iecienījuši arī ikgadējo Karjeras centra rīkoto pasākumu – Karjeras iespēju dienu. Pasākuma laikā studenti uzņēmuma pārstāvjiem var uzdot jautājumus par tā darbību un profesionālās izaugsmes iespējām, iesniegt savu CV un motivācijas vēstuli, ja uzņēmums šķiet saistošs kā potenciālā darbvietā. Pēdējo gadu laikā īpaša uzmanība tiek pievērsta ekspertu lekcijām, kurās var uzzināt informāciju par uzņēmējdarbību, psiholoģiju, aktualitātēm konkrētā nozarē u. c.

Konsultācijas Studentu servisā (Raiņa bulvārī 19)

- ❖ ar studiju procesu saistīti jautājumi – 125. kab., tel. 67034444, e-pasts: lu@lu.lv
- ❖ personīgā un karjeras izaugsme – 122. kab., e-pasts: karjera@lu.lv
- ❖ psiholoģiskais atbalsts – 107. kab., tel. 67034392, e-pasts: psihologs-konsultants@lu.lv

 – [lu_karjeras_centrs](https://www.facebook.com/lu_karjeras_centrs)

Informācija pieejama resursos

www.lu.lv/studentiem/pakalpojumi/konsultacijas/ un

 [www.twitter.com/karjera_lu](https://twitter.com/karjera_lu)

PIEREDZE

Laura Zaharova, Sociālo zinātņu fakultāte:

– Karjeras centra piedāvātie semināri sniedza ļoti lielu ieguldījumu manas personības izzināšanā un attīstībā, tie man deva ne tikai iespēju apzināties savas nepilnības, bet arī rast risinājumus, kā tās novērst. Uzzināju gan to, kā labāk uzvesties darba intervijās, gan to, kā plānot laiku, pārvarēt stresa situācijas un izvairīties no tām un daudz citas vērtīgas lietas. Tas bija arī lielisks veids, kā pavadīt laiku un iepazīties ar jauniem cilvēkiem, uzzināt citu pieredzi un viedokli.

Darbojoties kā brīvprātīgajai, man ir iespēja ne tikai palīdzēt LU popularizēšanā, bet arī radoši domāt un attīstīt savas idejas. Esmu ieguvusi lielu pieredzi, kas visnotaļ noder manā ikdienas dzīvē, esmu uzlabojusi savas runas prasmes, zudušas bailes uzstāties publikas priekšā.

Kārlis Irbe, Juridiskā fakultāte:

– Man semināru apmeklējumi ir kā sports vai hobijs. Tā ir neformālā izglītība, kuru vienmēr esmu augstu vērtējis. Tā ir vieta, kur zināšanas burtiski tiek pienestas klāt.

Katrs seminārs ir kvalitatīvs laika izlietojums, tie paplašina personīgo komforta zonu, redzesloku, ļauj nonākt pie jaunām atziņām. Tā ir iespēja iegūt jaunas zināšanas, kuras pēc tam lietot praksē, kā arī iepazīties ar jauniem cilvēkiem un iegūt vielu pārdomām.

Pats pēc dalības Karjeras centra organizētajos semināros esmu ieguvis divus labus draugus.

Turklāt semināru apmeklējumi neaprobežojas tikai ar izdales materiālu izsniegšanu, uzmanīgu klausīšanos un rūpīgu rakstīšanu. Katrā no tiem ir aktivitātes, kurās dota iespēja izpausties, parādīt sevi no labākās puses, darboties komandā, padalīties ar savu dzīves pieredzi, iepazīt citu cilvēku pieredzi u. tml.

Seminārs par mērķu sasniegšanu. 2010. gada 10. maijs

University of Latvia Provides Education and Comprehensive Support

European universities have shown much increase in the availability of career guidance and psychological support from 2007 to 2010. At UL Student Services students can consult about beginning their studies and planning them more effectively, they can also get psychologist consultancy on study problems, personal questions and relationship issues, as well as personal and professional skills development. The range of activities implemented by Student Service has increased significantly in recent years. The article describes different forms of student support, and presents the data on how many students are aware of them and to what extent they are used in real life. The authors of the article give the analysis of survey in which student respondents were asked to evaluate availability of relevant information and support studying at UL.

Mikus Losāns: Latvijas nākotne ir uzņēmējdarbībā!

Natalja Kornišova,
LU Ekonomikas un vadības fakultātes studente

Dažiem jauniešiem studiju laiks ir tikai skolas bezrūpīgās dzīves turpinājums. Līdz sesijai var neko nedarīt un būt laimīgs, jo tomēr esi students. Un tikai vēlāk, pēc augstskolas beigšanas, saņemot izglītības apliecinājumu, daži jaunieši sāk saprast, ka ir laiks virzīties tālāk, meklēt darbu, sakārtot savu dzīvi. Taču tā nedomā visi. Ir studenti, kas jau pirms iestāšanās Universitātē zina, ar ko grib nodarboties, un galvenais, kā. Studenta statuss viņiem ir arī sava veida privilēģija, kas sniedz plašas iespējas un palīdz realizēt iecerēto.

Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības (EVF) fakultātes students Mikus Losāns ir tieši tāds students. Novembra vidū EVF telpās norisinājās tā dalībniekiem un pašai Universitātei unikāls pasākums – tika ražota nevis intelektuālā, kā tas parasti notiek, bet pavisam īsta materiālā prece – spēle «Laiks Biznesam», kuru izdomājis un izstrādājis Mikus un viņa palīgi.

– Kāds bija tavs ceļš uz to, ko esi paveicis?

Apmēram 8. vai 9. klasē sapratu, ka man patīk radīt kaut ko jaunu, atrast interesantus risinājumus. Ar laiku nāca atklāsme, ka uzņēmējdarbība varētu būt tas lauks, kurā es gribētu un varētu darboties. Kad biju Sanktpēterburgā, man ļoti iepatikās turienes pankūku kioski, kuros varēja nopirkt pankūkas ar dažādiem pildījumiem. Nodomāju, ka Latvijā neko tādu neesmu redzējis un ka šis varētu būt mans pirmais biznesa projekts. Tad sāku intensīvi domāt par to, rakstīt biznesa plānus un sapratu, ka man patīk šīs idejas tapšanas un realizēšanas process, man patīk pārsteigt cilvēkus ar jauninājumiem un uzņēmējdarbība ir lielisks veids, kā to darīt. Un tad jau, man liekas, aizgāja tas

Mikus kopā ar draugiem un atbalstītājiem

Foto no privātā arhīva

domino efekts. Sāku skatīties uz lietām nevis ar skolnieka, bet ar uzņēmēja acīm. Kad biju ārzemēs, tur notiekošo vēroju no uzņēmējdarbības viedokļa. Bija tā, ka es eju pa ielu: «Re, kāda reklāma. Interesanta ideja, neparasts noformējums, mums tāda nav.» Skatījos uz dažādiem produktiem un meklēju risinājumus, veidus, kā tos uzlabot.

Esmu pārliecināts, ka nākotnē būšu spēcīgs uzņēmējs, izveidošu daudzus lielus uzņēmumus, kas palīdzēs ļoti daudziem cilvēkiem, radot tādus produktus, kas uzlabos Latvijas un pasaules iedzīvotāju ikdienu un padarīs Latviju par spēcīgu valsti pasaules tirgū. Es esmu pārliecināts, ka Latvijas nākotne ir uzņēmējdarbībā.

– Vai tu tiešām vienmēr esi gribējis būt uzņēmējs? Kā bija bērnībā? Vai negribēji kļūt par kosmonautu?

Atceros savu bērnību Kuldīgā, kad mana ģimene bija diezgan nabadzīga. Mani vecāki bieži vien nevarēja atļauties nopirkt kādas rotaļlietas, kas tolaik bija populāras manu draugu vidū, un es atradu risinājumu – sāku taisīt tās lietas pats. No dažādām saimnieciskām lietām iznāca gan mašīnas, gan celtnes, spēles u. c. Un tajā laikā man tas tik ļoti patika, ka es nolēmu – vēlos būt izgudrotājs, zinātnieks, kas radīs jaunas lietas. Man liekas, es tā domāju visu bērnību. Bija arī periods dzīvē, kā jau visiem, kad es nezināju, kas tieši vēlos būt. Tad nāca uzņēmējdarbība. Un es tagad arī redzu paralēles starp manu bērnības sapni un tagadējo nodarbošanos, jo uzņēmējs ir tas pats izgudrotājs, kas rada jaunas idejas, turklāt zina, kā tās realizēt.

– Ir informācija, ka tava uzņēmēja karjera sākās ar skolas mācību uzņēmumu. Pastāsti, kā tev tajā gāja?

Bija tā, ka mans pirmais projekts, kuru es nosaucu «Pankūku namiņš», izgāzās. Izrādījās, ka nepilngadīgam jauniešim ir ļoti grūti sākt savu biznesu. Tomēr tas mani nenobiedēja, bet gan lika meklēt citus ceļus, un vienu no tiem man piedāvāja tā laika Āgenskalna Valsts ģimnāzijas ekonomikas pasniedzēja Inga Riemere. Viņa sadarbojās ar «Junior Achievement Latvia» un regulāri sniedza mums ziņas par visāda veida skolēnu aktivitātēm. Un, kad es mācījos 11. klasē, viņa piedāvāja izveidot skolēnu mācību firmu un dabūt par to atzīmi «10». Es nedzirdēju «dabūt desmitnieku», bet gan biju sajūsmā par ideju: izveidot mācību firmu. Es to noteikti darīšu! Un tad es daudz ko uzzināju. Izrādās, ka nedrīkst darboties pārtikas nozarē, bet tas bija OK, jo man nebija svarīgi, kādā virzienā darboties, man galvenais bija nodarboties ar uzņēmējdarbību. Tad sāku rakstīt biznesa plānu, sākumā divatā ar draugu, pēc tam mums radās nesaskaņas, un es paliku viens pats. Tā kā ar pankūkām nodarboties nedrīkstēju, sapratu, ka ir jāizdomā kaut kas tāds, lai

varētu izmantot savu skolēna statusu. Kādu dienu es ieraudzīju, ka skolēni joka pēc bija uzlikuši uz sienas lapiņu: «Brīva vieta Jūsu reklamai». Un es nodomāju: «O! Tā taču ir taisnība!» Tas, ka esmu skolnieks, tas, ka tā ir mācību firma, palīdzēs man sarunāt ar skolu direktoriem, lai viņi ļauj izvietot reklāmu par velti. Zvanīju un gāju uz tikšanās uz visām skolām, visi bija diezgan laipni un atbalstīja ideju par skolnieka Lōsāna mācību firmu, tomēr atskanēja jautājums: bet kāds mums no tā būs labums? Es biju sagatavojies šim jautājumam. Es viņiem paskaidroju, ka šī ir skolēnu mācību firma, ieņēmumu man nav un diemžēl es viņiem nekādu materiālo labumu piedāvāt nevaru. Bet tieši tāpēc, ka esmu skolnieks un šī ir mana mācību firma, būtu ētiski, ja viņi mani atbalstītu. Tādā veidā sarunāju 11 skolas.

Nu ko, skolas man bija, produkts bija, tagad bija jāatrod, kas to produktu pirks. Problēma bija tāda, ka ar skolēnu mācību firmu neviens nopietns uzņēmums īsti nevēlas sadarboties. Man nācās apzvanīt kādus 50 vai pat 100 uzņēmumus. Atceros, ka starpbrīdī gāju klusā vietā ar telefonu rokā un zvanīju, zvanīju. Viņi man jautāja, kāds ir manas firmas reģistrācijas numurs, es atbildēju: «AA16473829...». Par to viņi smējās, sakot: kas tas par reģistrācijas numuru, tāds nevar būt. Jebkurā gadījumā es cīnījos un atradu vienu uzņēmumu, kas izrādīja interesi par manu piedāvājumu. Tas bija «Forum Cinemas» kinoteātris. Man sarunāja tikšanos. Es biju mežonīgi uztraucies! Atradu internetā līguma paraugu, nomainīju rekvizītus, izprintēju un gāju tikties ar manu potenciālo pasūtītāju. Atceros, mani sagaidīja tāda nopietna sieviete un aicināja aprunāties uz sarunu istabu. Mans piedāvājums bija reklāma visās manās 11 skolās par Ls 75 nedēļā, ko es uzskatīju par diezgan augstu cenu, un viņi man teica, ka vēlas izvietot reklāmu 3 nedēļas, kas nozīmēja, ka man būs ienākums Ls 225. Ārprāts, es biju šokā! Būdam skolnieks, pa 3 nedēļām dabūju tādu naudu, kādu daži kvalificēti strādnieki tolaik nesaņēma mēnesī. Tas bija mans pirmais uzņēmējdarbības ieņēmums, un tā sajūta, kad tu paraksti pirmo līgumu un dabū pirmos ieņēmumus, tā vienkārši ir neapraķstāma. Bija arī problēmas tajās skolās, plakātus rāva nost, es tos atkal līmēju, līdz beidzot sapratu, ka man vajag rāmjus. Atradu uzņēmumu, kas ar to nodarbojās. Aizgāju pie viņiem un nopirku savus pirmos pamatlīdzekļus – 11 dzeltenus rāmjus, kuri man izmaksāja aptuveni Ls 100. Tā bija interesanta sajūta – pirkt kaut ko nevis sev, bet uzņēmumam, turklāt par tik lielu naudu. Tas bija mans pirmais ieguldījums manā mācību firmā, kuru dibinot un vadot es ieguvu ļoti lielu pieredzi un kuru vēlāk izveidoju par SIA.

Es ne ar ko neatšķiros no jebkura cita jaunieša un esmu pilnīgi pārliecināts, ka ikviens jauniešs, smagi strādājot, var

Jaunais uzņēmējs ar savu rosību piesaistījis arī mediju uzmanību

Foto no privātā arhīva

izveidot uzņēmumu. Kāpēc gaidīt, kamēr paies gadi? Nedrīkst domāt, ka tam ir nepieciešamas kādas ļoti īpašas zināšanas, kāda mistiska izglītība, nē! Uzņēmumu izveidot var jebkurš, kas to tiešām vēlas! Un, ja ir ideja, kā nodibināt savu uzņēmumu, nedrīkst to nerealizēt! Zināšanas nāks praksē. Piemēram, kad taisījies izveidot SIA, man nebija ne jausmas, kā to reģistrēt, ar ko sākt, kur vērsties. Es neapstājos, bet izurbos cauri pilnīgi visiem noteikumiem, kas bija pieejami, un re, man tagad ir SIA. Bet, izrādās, ka tas ir tikai sākums. Es nezināju, kas ir grāmatvedība. Tagad, mācoties Latvijas Universitātē, es apjēdzu, kas tas ir, bet tolaik es vispār nezināju, kā tā ir jākārto, kur nu vēl, kā to darīt. Zvanīju savam tēvocim, jautāju: «Kas ir grāmatvedība?» Viņš man atbildēja: «Vai, Miku, tas ir traki.»

– Un tāpēc tu nolēmi iestāties Latvijas Universitātē?

Arī tāpēc! Bet problēmu ar grāmatvedību nācās risināt uzreiz, un es nolēmu izmantot grāmatvedības firmas pakalpojumus. Pašā sākumā pilnīgi visu prasīju grāmatvedei, kas ar mani sadarbojās. Un pakāpeniski manas zināšanas grāmatvedībā no nulles sāka virzību uz bezgalību. Risinājums ir vienmēr, un nedrīkst baidīties no mazām problēmām, kas stājas priekšā lielām idejām. Es pilnīgi noteikti mudinu jaunus cilvēkus nekastrēties sākt biznesu, attīstīt savas idejas, it sevišķi tagad, kad Latvijā un Eiropas Savienībā tiek piedāvāts tik daudz programmu, kas atbalsta jaunus uzņēmējus. Es iesaku sākt cīnīties un uzvarēt.

– Notikumi rāda, ka tev tas ļoti labi sanāk. Pierādījums ir, ka nesen Jāņa Rozes grāmatnīcās un «Ludo» veikalos parādījās jaunā unikālā Latvijā ražotā spēle «Laiks biznesam». Pastāsti, kad un kā tev radās ideja par šādas spēles izveidošanu?

Man visu laiku bija daudz dažādu ideju, kuras es vēlējos īstenot, piedāvājot tās citiem uzņēmumiem, bet tās diemžēl netika novērtētas. Tad es sapratu, ka man ir jāizveido savs, jauns produkts, kurā es varēšu ieguldīt visu savu radošo garu un uzņēmēja spējas. Atcerējos, ka pirms kāda laika man radās ideja par spēli, kas varētu iepazīstināt spēlētājus ar uzņēmējdarbību. Tagad šo spēli sauc «Laiks biznesam».

– Kā senā ideja par spēli tapa par «Laiks biznesam»?

Es sāku to attīstīt pirms 3 gadiem. Šī spēle, ko tagad mēs apspriežam, nebūt nebija līdzīga tās pirmajai versijai, kuru es izstrādāju. Sapratu, ka tā nav laba, un atmetu. Tas pats notika ar otro versiju, bet trešo es jau balstīju nevis uz saviem priekšstatiem, bet gan uz konkrētu ekonomikas modeli. Un tieši trešais variants, manuprāt, bija tas, ko vajadzēja attīstīt tālāk, un es sāku to darīt. Apmēram 2 gadus es domāju tikai par spēli, tā tika simtiem reizu testēta, modificēta, atkal testēta. Līdz beidzot mehāniski tā bija noslīpēta. Tad pēdējā gadā mēs veidojām dizainu: es, mani draugi un students – dizaineris. Pēc 2,5 gadiem radās produkts, ko es vēlējos redzēt. Attīstības procesā man radās arī jautājums, no kurienes piesaistīt naudu, jo es sapratu, ka kredīts man neder, dabūt naudu pēc principa FFF (*Friends, Fools, Family*) man arī nebija iespējas. Tad es izdomāju savu konceptu papildu finansējuma iegūšanai. Es piedāvāju reklāmas izvietojumu uz spēles elementiem, kā reklāma kalpos arī dažādas komunikācijas un publiskās aktivitātes, piemēram, arī šī intervija, lai reklāmdevēji varētu nostiprināt savu vēstījumu un vairākkārt atgūt savu ieguldījumu. Cits piemērs – novembra vidū EVF telpās notika galda spēles pirmo eksemplāru komplektēšana, kurā piedalījās mani draugi un radi un kur, pateicoties televīzijai, tika reklamēta ne tikai spēle, bet arī Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultāte.

Spēli «Laiks biznesam» testē ekonomikas skolotāji. 2010. gada 1. jūlijs. Foto: Toms Grīnbergs

– Bet saki, vai pa gandrīz 3 gadiem tev kaut vienu reizi nav radusies doma pamest to visu un aizmirst šo ideju?

Nē, man tāda ideja radās nevis vienu reizi, bet kādas desmit vai pat divdesmit reizes! Es sev saku: «Paklau, Miku! Tas ir pilnīgs murgs! Nekas neizdosies, tu darboies jau labu laiku ar divām versijām... Tu ieguldi laiku, darbu, bet nekas nenāk atpakaļ!» Bet man laikam bija tāda nostāja – ja es pametišu šo projektu, tad es principā varu pamest jebkuru citu projektu. Pamest projektu, kas jau ir kādā attīstības stadijā, kaut kāda iemesla pēc, vai tas ir slinkums vai kaut kas cits, ir muļķīgi. Turklāt ļoti daudzi mani draugi un paziņas skatījās un redzēja, kā es cīnos, un, man liekas, viņus tas arī kaut kā iedvesmoja, un, zini, ja es pēc viņu vārdiem: «Hei, Miku, tu esi malacis!» spētu pamest to ideju, man šķiet, es arī viņiem liktu kādā veidā vilties manī un tajā domā, ka, patstāvīgi strādājot, var sasniegt savus mērķus, lai cik grūti tas neliktos. Tieši šo iemeslu dēļ man tas vienkārši bija jāizdara līdz galam. Tas tā notika, un tagad es droši zinu, ka jebkuru projektu, kuru uzņemšos īstenot, es noteikti īstenošu. Tas man liek ticēt sev, saviem spēkiem vēl vairāk, un tas tiešām ir svarīgi. Es sapratu, ka man vienīgais ceļš ir finišs.

– Apgalvo, ka vislabākā sajūta biznesā ir tad, kad tava ideja atnes pirmo latu. Vai tas tā ir? Kāda sajūta tev bija, kad pirmais tikko sakomplektētās spēles pircējs to nopirka tieši Universitātē?

Savādi, bet atceros, ka man nebija tādas sajūtas: «O!» Tad, kad es ieguvu reklāmdevēju finansējumu, tas bija kā akmens no pleciem, bija nerealī labi sajūta, kad es sapratu, ka tā ideja tiešām ir vērtīga arī reklāmdevējiem, ka viss izdosies, es gandrīz vai raudāju prieka asaras. Un šī sajūta, ka tu esi cīnījies, esi ielicis darbā visu savu spēku, sirdi un dvēseli, visu no sevis, un kad tu sasniedz to punktu, no kura redzi, ka tas izdodas, tas ir neaprakstāmi. Lūk, par to man bija lieliska sajūta... Tā diena, kad mēs ražojām spēles pirmās vienības EVF telpās, bija ļoti emocionāla, tāpēc es īpaši nepamanīju, kādas man izjūtas radās, pārdodot spēli. Bet, kad būs realizēti visi 1000 «Laiks biznesam» pirmie eksemplāri, es būšu laimīgs. Tad es izveidošu darba komandu, un mēs cīnīsimies un būsim kalna galā.

Mikus Losans: Business is the key to Latvia's future success!

Still at school Mikus Losans, a student of the University of Latvia Faculty of Economics and Management (FEM) clearly saw his future career and professional fulfilment as a businessman. To achieve this aim, he set up a training enterprise even being under-age. In an interview Mikus speaks about his first steps in business; he told about patience and courage – features necessary for every young entrepreneur. Mikus Losans working together with assistants made up a new board game «Business Time» – the result of two years' efforts. In November they again came together at FEM to present the first game copies to the public. Currently, the game «Business Time» is on sale in Latvian bookshops.

LU studentu Gada balva — balance paveiktajam

Jurita KRŪMA,

LU Studentu padomes priekšsēdētāja padomniece
komunikācijas jautājumos

Atkal tuvojoties kārtējā gada izskaņai, ne vien katram sev, bet arī lielākiem vai mazākiem kolektīviem un darba saimēm piedien atskatīties uz darbiem un nedarbiem aizvadītajā gadā. Raugoties no sadzīves filozofijas skatpunkta, kā ikdienā, tā darbā cilvēka dzīvi vada atskaites punkti, mērauklas un sveramie trauki, ar kuriem izvērtēt – kas bijis labs, ko varēja labāk, kā mūsu paveiktais ir ietekmējis mūs pašus vai citus.

Latvijas Universitātes ģimeni veido 13 fakultātes ar to dekāniem aizgādņu postenī, rektors ar vadības komandu, pasniedzēji un daudzie studenti, kas ar raizēm, izaicinājumiem un uzvarām piepilda Universitātes telpas un tās vārda skanējumu ar īpašu auru.

LU studentu Gada balva ir Universitātes studentu iedibināta tradīcija, lai ar savām mērauklām atskatītos uz paveikto laika posmā, kas saucams par LU Studentu padomes (SP) sasaukumu. Padomes priekšsēdētājiem Gada balvas pasniegšanas ceremonija ir gada pēdējais lielākais organizatoriskais darbs, kas notiek īsi pirms jaunā sasaukuma sanāksšanas un padomes valdes vēlēšanām.

Pirms četriem gadiem

Tieši pēc gada nākotnes nominanti par sevi labus vārdus dzirdēs jau piektajā Gada balvā, jo pasākuma ideja dzima 2007. gada LU SP sasaukuma nogalē, par ko zina stāstīt Vita Duka, kas tajā laikā padomē darbojās priekšsēdētājas amatā: «LU SP kā jau viena no lielāko augstskolu pašpārvaldēm vienmēr ir tuvāk vai tālāk, bet ļoti saistīta ar Latvijas Studentu apvienību (LSA). Lai arī kā laika gaitā ir gājis LSA, tajā darbojās un arī pašlaik darbojas daudz pieredzējušu, kompetentu un enerģisku cilvēku ar labām idejām. Tādēļ, lai divritenis nebūtu jāizgudro no jauna, tad labu, strādājošu ideju jeb Gada balvu starp Latvijas augstskolām nolēmām pārņemt no apvienības un ieviest arī LU, kas kalpotu kā papildu stimuls un novērtējums studentu pašpārvaldēm visā Universitātē.»

Pirmā Gada balvas ceremonija noritēja 2007. gada 9. novembrī, nominantiem, LU SP biedriem, Universitātes vadībai un pasniedzējiem pulcējoties Lielajā aulā, kas Universitātē ir centrālā svētku norises vieta. Tā gada vairāku nomināciju laureāti nu ir kļuvuši par neatņemamu LU vēstures sastāvdaļu. Par Gada notikumu toreiz izceltas LU rektora vēlēšanas, kurās Universitātes vadību pārņēma profesors Mārcis Auziņš. Savukārt par nenoliedzamu kultūras dzīves favorītu vairākus gadus atzīti LU jaunā studenta svētki «Aristotelis». Gada informācijas pasākuma apbalvojumu ieguva pašlaik vispopulārākās studentu pašpārvalžu mājaslapas Latvijā (www.fizmati.lv) izveide.

Gada balva par ieguldījumu starptautisko attiecību veidošanā piešķirta Bioloģijas fakultātes Studentu pašpārvaldes organizētajam forumam «Symbiose», savukārt balva par ieguldījumu sporta attīstībā pasniegta Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes Studentu pašpārvaldes organizētajam pasākumam «Ģeorallijs».

Veiksmīgāko ieguldījumu akadēmiskās dzīves uzlabošanā sniegusi Vēstures un filozofijas fakultātes Studentu pašpārvalde, un, lai arī Gada ķezā nokļuvusi Sociālo zinātņu fakultātes Studentu pašpārvalde par pasākumu «Aftersession party», šīs fakultātes dekāne Inta Brikše ieguva Gada dekāna balvu. Par Gada LU SP biedru tika atzīta Kultūras komisijas vadītāja, Bioloģijas fakultātes 2. kursa studente Ilze Klepere, kas pasākuma vadītājas lomā aizvadījusi jau divas Gada balvas ceremonijas. Nominācijā «Gada inovācija» uzvarēja Medicīnas fakultātes Studentu pašpārvalde par veiksmīgu pašpārvaldes atjaunošanu.

Un šogad

Par šī gada būtiskāko devumu studentu pārstāvēniecībā, ko arī savā gada pārskata runā uzsvēris LU SP priekšsēdētājs Edvards Ratnieks, izvirzīts un atzīts LU SP, studentu pašpārvalžu un Senāta kopdarbs studiju maksas samazināšanai, kas vainagojies ar panākumiem. Pēc vairāku mēnešu pārrunām ar fakultāšu dekāniem pavasarī izdevās vienoties par aptuveni Ls 100 mazākiem izdevumiem tiem studentiem, kuri LU bakalaura līmeņa programmās studēs par maksu.

Pārņemot stafeti no SZF, kā Gada studentu pašpārvalde slavēta Datorikas fakultātes Studentu pašpārvalde. Daudzi atzinuši, ka grūtākais posms ir pārvarēts – gadu pēc fakultātes

Apbalvojumu saņem Fizikas un matemātikas fakultātes Studentu pašpārvaldes vadītājs Valdis Zuters par Gada pasākuma «Fizmatdienas 2010» rīkošanu

2010. gada sociālo zinātņu pasniezdēja gods tika Sociālo zinātņu fakultātes profesoram Ojāram Skudram

izveides studentiem ir ne tikai viņu interešu aizstāvji, bet gan enerģiski jaunieši, kas gada laikā spējuši sasniegt jau pieredzējušas pašpārvaldes līmeni. Savukārt jau otro gadu Gada dekāna titulu patur Ekonomikas un vadības fakultātes vadītājs Māris Purgailis, kurš turpina attīstīt izcilu studentu stipendiju programmu «Gudrības banka», kā arī personīgi atbalstīt studentu radošās iniciatīvas, piemēram, ar fakultātes studentu Miku Losānu kopīgi izspēlējot spēli «Laiks biznesam», ko Mikus patentējis un nu piedāvā iegādāties arī citiem.

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes lektore Ērika Lanka esot «fantastisks pasniezdējs, kas ar savu pozitīvismu un enerģijas lādiņu lekcijas padara neaizmirstamas, turklāt Ziemassvētkos katram studentam sagādā jaukus apsveikumus un liek ticēt Ziemassvētku vecītim un brīnumam,» rakstījuši studenti, izvirzot viņu nominācijai «Gada humanitāro zinātņu pasniezdējs».

Par asoc. profesoru Ojāru Skudru Sociālo zinātņu fakultātē studentu vidū no paaudzes paaudzē kļūst leģendas, tādēļ profesors apbalvots kā Gada sociālo zinātņu pasniezdējs, savukārt uzslavu eksakto zinātņu jomā ieguvis Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes profesors Valdis Segliņš, ar kuru studenti lepojas, jo šogad pasniezdējs «nonācis uz žurnāla «Science» vāka par atklājumiem Ēģiptes piramidās, un ikdienā viņš prot aizraujoši mācīt ģeomorfoloģiju, ieinteresēt par studijām ar stāstiem un jokiem iz dzīves – kā jau īsts ģeologs».

Par Gada ieguldījumu akadēmiskās dzīves veicināšanā sīvā konkurencē atzīts Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes studentu projekts «Vides akadēmija», kas ir vidusskolēnus izglītojoša vides zinātnes skola, ļaujot tiem pierādīt savu erudīciju un gūt iespēju studēt fakultātē bez maksas. Skolu radījuši un vada paši studenti, uzskatot, ka tas ir labs veids, kā sekmēt vidusskolēnu pielāgošanos Universitātes videi un popularizēt LU tēlu.

Par soli Universitātes sociālās dzīves uzlabošanā atzīts studenta Rūdolfa Druvas ieguldījums otrās Universitātes bērnostabas «Asniņš» tapšanā, kā arī paša projekta izveide ir sasniegums. Turpmāk Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes studentiem, kas ir jauno vecāku godā, būs iespējams studēt, neraizējoties par savu atvašu labsajūtu savu studiju gaitu dēļ.

Svinot 40. tradīcijas jubileju, Fizmatdienas 2010 ar plašu zinātnisko un izklaidējošo programmu kļuvas par Gada kultūras pasākumu, savukārt sportā šogad izcēlusies LU basketbolistu izlase, iekļūstot Latvijas Basketbola līgā. Gada inovācijas godu guva un studentu Gada balvas ceremoniju iemūžināja LU Sociālo zinātņu fakultātes televīzija «KI>I», kuras paspārnē fakultātes topošiem žurnālistiem ir iespēja akadēmiskās zināšanas apvienot ar praktisko darbību.

Kā 2010. gada Gada ķezas slavu Universitātes mērogā saglabā Humanitāro zinātņu fakultāte. Pirms gada tā ieguva balvu par neveiksmīgo fakultātes nosaukuma maiņu, taču šogad – par dekāna vēlēšanām, kas vairāk nekā pusgadu turpinās bez panākumiem. Savukārt par Gada LU studentu draugu kļuvis LU Bibliotēkas darbiniece Valija Liepkalne, kuru studenti raksturo kā laipnu un pretimnākošu bibliotekāri, kas nekad neatsaka padomu un ir gatava studentu dēļ strādāt arī pēc darba laika.

Visiem laureātiem tika pasniegti atzinības raksti, dāvanas no Baltijas krūžu līnijas «Tallink» un, protams, īpašā Gada balvas statuete.

Šī gada jaunievdums ir studentu balsojums par katras fakultātes studentu pašpārvaldes ieguldījumu gada pasākumu, semināru un citu aktivitāšu norisē. Kopā balsojumā piedalījās 501 students, un par labākajiem gada pasākumiem atzīti:

- Bioloģijas fakultātē – Foto orientēšanās 2010,
- Datorikas fakultātē – «Baldone 2010»,
- Ekonomikas un vadības fakultātē – Zaķu balle 2010,
- Fizikas un matemātikas fakultātē – Fizmatdienas 2010,
- Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē – ģeorallijs «Mūsa 2010»,
- Humanitāro zinātņu fakultātē – «Vilkacis» (pirmkursnieku iepazīstināšana ar SP),
- Juridiskajā fakultātē – «Juristu Pirms-Aristotelis»,
- Ķīmijas fakultātē – Ķīmiķu dienas 2010,
- Medicīnas fakultātē – Anatomijas nakts,
- Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē – bērnostabas «Asniņš» atklāšana,
- Sociālo zinātņu fakultātē – Nūģu balle,
- Teoloģijas fakultātē – izbrauciens uz Kurzemi,
- Vēstures un filozofijas fakultātē – Filozofijas dienas 2010.

UL Annual Student Award – the Result of Previous Year Efforts

In 2007 students of UL established a Student Council Annual Award. The Annual Award is given in various nominations – this is a way how students assess the major events and the most significant people of the previous year. The awarding ceremony traditionally takes place at the end of the year in the Great Hall of the University. This year's awards were presented in early December. For two consecutive years Dean's Honour Award's winner is Professor Māris Purgailis, Dean of the UL Faculty of Economics and Management, Students Award went to Rudolfs Druva for his contribution to nursery establishment for the Faculty of Education, Psychology and Arts, the event of the year was «Fizmatdienas 2010», but the newly established Faculty of Social Sciences student television KI>I was awarded as the innovation of the year. Students with Annual Award thank also the best teaching and non-teaching staff. There were also some failures identified – elections at the Faculty of Humanities were nominated as the trouble of the year because they lasted for several months without any results.

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

02.–03.09.

Pirmā kursa studenti iepazīst LU

Šogad notika jau otrais «Iepazīsti LU» pasākums pirmo kursu studentiem. Informatīvie pasākumi norisinājās 2. un 3. septembrī LU centrālajā ēkā. Lekcijās jaunie studenti uzzināja par studiju procesa kārtību un organizāciju augstskolā, par mācīšanās prasmi pilnveidošanu un iekļaušanos studiju vidē. Šogad lekcijām bija pieteikušies 764 studenti.

10.09.

LU – viena no Rīgas Ekonomikas augstskolas īpašniecēm

10. septembrī līdz ar pēdējo kapitāla daļu nodošanu noslēdzās Rīgas Ekonomikas augstskolas (REA) īpašnieku maiņas process. Turpmāk REA piedēres nodibinājumam, kuru veido Stokholmas Ekonomikas augstskola, LU un REA absolventu asociācija. REA darbību regulēs jaunā nodibinājuma statūti, par kuriem visi dibinātāji ir vienojušies un kas paredz veidu, kā tiek pārvaldīta skola. Viens no būtiskākajiem jaunizveidotā nodibinājuma uzdevumiem būs organizēt finansējuma piesaistišanu augstskolai.

24.09.

Zinātnieku nakts 2010

24. septembrī vienlaikus sešās pilsētās – Rīgā, Jelgavā, Daugavpilī, Rēzeknē, Ventspilī un Salaspilī – notika ikgadējais Zinātnieku nakts pasākums «Cilvēks, daba, klimats». Šogad pasākuma aktivitātes Latvijā tematiski bija saistītas ar vides zinātnēm, bioloģiskās daudzveidības un klimata izmaiņu radītajām problēmām. No plkst. 17.00 līdz 23.00 dažādās LU fakultātēs, institūtos

un Botāniskajā dārzā notika pasākumam veltītas diskusijas, laboratorijas, eksperimenti un muzikāli priekšnesumi. LU centrālajā ēkā norisinājās pasākums «Zinātnieku hobiji» un bija aplūkojama šai tēmai veltīta izstāde «Laiks darbam, laiks atpūtai».

25.09.

Latvijas Universitātei – 91

28. septembrī LU svinēja 91. jubileju, un 25. septembrī notika jubilejai veltīta Senāta svinīgā sēde, ko ievadīja svētrbrīdis LU Mazajā aulā. Svinīgajā sēdē klātesošos uzrunāja Senāta priekšsēdētājs prof. Māris Kļaviņš un LU rektors prof. Mārcis Auziņš. Sēdes centrālais notikums bija LU Goda doktora, Goda biedra un emeritus profesora diplomu pasniegšana gan ārzemju, gan Latvijas speciālistiem par ieguldījumu LU labā. Klātesošos noslēgumā priecēja LU senās mūzikas ansamblja «Canto» priekšnesums.

27.09.

Atklāta LU Bibliotēkas Vēstures un filozofijas zinātņu bibliotēka

27. septembrī notika LU Bibliotēkas Vēstures un filozofijas zinātņu bibliotēkas atklāšana Vēstures un filozofijas fakultātes 2. stāvā Mārstaļu ielā 28/30. Šāda bibliotēka spēs nodrošināt sekmīgāku darbu, jo ir izveidota atbilstoši fakultātes studentu un pētnieku vajadzībām. Bibliotēkas krājumu veido vairāk nekā 6000 dažādu iespieddarbu.

29.09.

Izdota «Lielā ķīniešu–latviešu vārdnīca»

29. septembrī LU Lielajā aulā notika «Lielās ķīniešu–latviešu

vārdnīcas» atvēršanas svētki. Vārdnīcas autors ir sinologs LU Humanitāro zinātņu fakultātes Āzijas studiju nodaļas pasniedzējs Pēteris Pildegovičs. Pasākumā uzrunas bez vārdnīcas veidotāja teica arī Ķīnas vēstnieks Latvijā Hu Ješuns (Hu Yeshun), LU rektors Mārcis Auziņš, izglītības un zinātnes ministre Tatjana Koķe u. c. Vārdnīcā iekļauti 5000 ķīniešu valodas vārdi, 50 000 vārdu grupas, īsa Ķīnas vēstures hronoloģija, informācija par ķīniešu mūzikas instrumentiem, akupunktūras punktiem, kā arī Ķīnas provinču abreviatūras, pasaules valstis, reģioni un valūtas, ķīmisko elementu tabula u. c.

14.–22.10.

LU Botāniskajā dārzā uzdzied ūdensroze viktorija

14. oktobra vakarā LU Botāniskajā dārzā uzplauka viktorija. 15. oktobrī līdz pat plkst. 22.00 visi interesenti bija aicināti aplūkot 2010. gada pirmo ziedu. Viktorijas stāds atvests no Amsterdamas Botāniskā dārza un ir abu vienīgo savvaļas sugu *Victoria cruziana* un *Victoria amazonica* hibrīds *Victoria 'Longwood'*. Pēdējo reizi viktorija ziedēja 2008. gadā. Pavisam līdz 22. oktobrim Botāniskajā dārzā izplauka četri viktorijas ziedi.

20.10.

Parakstīts sadarbības memorandums starp LU un Ķīnas Ziemeļaustrumu Universitāti

Foto: Toms Kalniņš, Latvijas Valsts prezidenta kanceleja

LU rektors Mārcis Auziņš kopā ar citu Latvijas augstskolu rektoriem un vairākām valsts amatpersonām no 18. līdz 22. oktobrim Latvijas Valsts prezidenta Valda Zatlera darba vizītes laikā apmeklēja Ķīnu un 20. oktobrī parakstīja nozīmīgu sadarbības memorandu starp LU un Ķīnas Ziemeļaustrumu Universitāti. Tajā abas universitātes vienojušās par akadēmiskās informācijas, publikāciju un citu materiālu,

kā arī studentu un mācītspēku apmaiņu, kopīgu pētījumu veikšanu, simpoziju organizēšanu u. c. akadēmisko sadarbību.

20.–24.10.

Koris «Aura» iegūst 1. vietu konkursā Vācijā

LU Fizikas un matemātikas fakultātes jauktais koris «Aura» laikā no 20. līdz 24. oktobrim piedalījās 6. starptautiskajā Roberta Šūmaņa kora konkursā un festivālā Vācijas pilsētā Cvikavā. Tajā «Aura» ieguva zelta diplomu un kategorijas uzvarētāja titulu jaukto kora grupā kategorijā ar obligāto skaņdarbu, kā arī otro vietu un zelta diplomu garīgās mūzikas kategorijā. Konkursta noslēgumā ar specialvām tika apbalvots arī kora diriģents Edgars Vītols. Pavisam konkursā piedalījās 20 kori no deviņām pasaules valstīm.

24.10.

LU keramikas studijai «Vāpe» – 35

Foto: izstādes «Alutiņi, vecais brāli...» plakāta foto

24. oktobrī Eduarda Smilģa Teātra muzejā tika atklāta LU Tautas lietišķās mākslas studijas «Vāpe» 35. jubilejas izstāde «Alutiņi, vecais brāli...». Izstādē bija veltīta alus brūveriem un puotošām miestīņām, kas latvietim allaž bijis līdzās visos ģimenes un gadskārtu godos. Keramiku darbus izstādē kuplīnāja Tautas lietišķās mākslas studijas «Rota» meistaru audumi.

30.10.

Jauktā kora «Juventus» 90 gadu jubilejas koncerts

30. oktobrī LU Lielajā aulā notika LU jauktā kora «Juventus» 90. gadu jubilejas koncerts. Tajā tika atskaņoti Pēteris Vaska, Jāzepa Vītola, Indras Rišes,

no 2010. gada septembra līdz decembrim

Raimonda Paula, Karla Orfa, Luija Primas un citu komponistu skaņdarbi. Koncerta īpašais notikums bija Ērika Ešenvalda «Dvēseles dziesmas» pasaules pirmatskaņojums, kas tika izpildīts kopā ar bijušajiem kora dalībniekiem – vecbiedriem. Pasākumā bija iespēja aplūkot «Juventus» ilggadējā dziedātāja Induļa Krauzes jauno grāmatu par kora 90 gadu vēsturi, kā arī fotogrāfijas no kora arhīva.

03.11. Atklāj radio NABA «8x8» foto izstādi

3. novembrī mūzikas klubā «Nabaklab» tika atklāta LU radio NABA fotokonkursa «8x8» ietvaros tapusī izstāde, kas pēc tam bija aplūkojama Latvijas Mākslas akadēmijā, kino «Rīga» un tagad atrodas LU centrālajā ēkā. Konkursa tēma, tāpat kā iepriekšējos gados, saistīta ar radio un tā izpausmes veidiem. Šogad fotomāksliniekiem savos darbos bija jāataino signāls. No divdesmit iesūtītajiem darbiem tika sumināti trīs labāko darbu autori, kā arī tika piešķirtas divas simpātiju balvas. Visi konkursa dalībnieki saņēma veicināšanas balvas no LU radio NABA, izdevniecības «Neputns» un mūzikas klubā «Nabaklab», kā arī dāvanu kartes no «Epson».

08.11. Pirmo reizi piešķirtas Jāņa Priedkalna stipendijas

LU Medicīnas fakultātes studentes Darja Svirina, Zane Vīksna un Sintija Sauša šogad ieguvušas Dr. Jāņa Priedkalna Medicīnas zinātņu pētniecības fonda stipendiju neurozinātnē. Šā gada februārī mecenāts Jānis Priedkalns pārdeva automašīnu «Ferrari» un iegūto naudu – 100 100 latu – ziedoja LU medicīnas studentu atbalstam, izveidojot stipendiju fondu, lai veicinātu medicīniskās izglītības attīstību Latvijā un atbalstītu studentus, kas iesaistīti neiroloģijas pētījumos, prioritāri neiro-endokrīnoloģijas nozarē.

14.11. «Dandari» ar koncertu svin 30. jubileju

Avots: www.dandari.lv

14. novembrī LU Lielajā aulā notika LU deju folkloras kopas «Dandari» 30 gadu jubilejas koncerts «Redz' kur viegla dancošan'». Vērienīgajā koncertā līdzās darbojās gan visai prāvas tagadējo «Dandaru» dalībnieku pulciņš, gan dažādu paudžu vecie radošā kolektīva dejotāji, dziedātāji un mūziķi, kā arī visjaunākā paudze – «Dandaru» bērni.

16.11. LU noslēdz sadarbības līgumu ar «Microsoft»

16. novembrī LU un «Microsoft» parakstīja *Education Alliance* sadarbības līgumu. Tā mērķis ir, uzlabojot tehnoloģijas, paplašinot to pieejamību un palielinot efektivitāti, veicināt izglītības kvalitātes paaugstināšanu un inovācijas, kā arī radīt jaunas darbvietas un mazināt kvalificētā darbaspēka trūkumu. Līgumu parakstīja LU zinātņu prorektors prof. Indriķis Muižnieks, LU kanclers Gundars Bērziņš, «Microsoft» prezidents Centrālajā Eiropā un Austrumeiropā Dons Granthams (*Don Grant-ham*) un «Microsoft» Baltijas reģiona vadītājs Mindaugs Glods (*Mindaugas Glodas*).

16.11. Universitāte paraksta Lielo Universitāšu hartu

LU parakstījusi Lielo Universitāšu hartu (*Magna Charta Universitatum*), kas LU ierindo starp ievērojamākajām Lielās Hartas universitātēm. Lielā Universitāšu harta ir viens no Boloņas procesa pamatdokumentiem, kas nosaka Universitātes pamatprincipus un vērtības un ir veidojis sabiedrības zinātniskā un sociālā progresa pamatu.

22.11. «Pasaules lideru lasījumos» lekciju LU lasīja BBC zvaigzne Niks Gouvings

22. novembrī LU Lielajā aulā notika Lielbritānijas valsts televīzijas BBC vadošā ziņu diktora Nika Gouvinga (*Nik Gowing*) lekcija. Tā tika rīkota Valsts prezidenta lekciju cikla «Pasaules līderu lasījumi» ietvaros. Lekcijas tēma bija «Melu pilnas debesis un melni gulbji: kas kontrolē informāciju krīzes situācijās?». Lekciju rīkoja Valsts prezidenta kanceleja sadarbībā ar LU.

25.11. Rektoram piešķirta LZA Lielā medaļa

25. novembrī LU rektoram prof. Mārcim Auziņam Zinātņu akadēmijas rudens pilnsapulcē tika pasniegta Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa par izcilu ieguldījumu koherento procesus izpētē atomu un molekulu fizikā.

01.12. Radio NABA svin 8 gadu jubileju

1. decembrī LU radio NABA svinēja 8. dzimšanas dienu. Jubilejai par godu tika organizēta īpaša svētku programma radio tiešraidē un vakarā pasākums klubā «Nabaklab». Visas dienas garumā radio NABA raidījumos viesojās un uzstājās sabiedrībā zināmi un klausītāju iemīļoti mākslinieki un mūzikas grupas.

02.12. Pasniegtas LU Studentu padomes Gada balvas 2010

2. decembrī LU Studentu padome, LU vadība, studenti un pasniedzēji tikās vienkopus LU Lielajā aulā, lai kopā atskatītos uz paveikto 2010. gadā. Par veiksmīgākajiem darbiem gadā 13 nominācijās kā studenti, tā pasniedzēji bija izvirzījuši 61 nominantu. Visiem laureātiem tika pasniegti atzinības raksti, dāvanas un īpašā Gada balvas statūete. Piemēram, par Gada dekānu jau otro gadu kļuva Māris Purgailis (Ekonomikas un vadības fakultāte), savukārt Gada Studentu pašpārvaldes godā celta Datorikas fakultātes Studentu pašpārvalde.

03.12. Sieviešu koris «Minjona» svin 35 gadu jubileju

Par godu 35. dzimšanas dienai 3. decembrī LU Lielajā aulā notika kora «Minjona» jubilejas koncerts. Tajā skanēja pasaules izcilāko komponistu darbi, notika arī sadziedāšanās ar iepriekšējo gadu dziedātājiem, koncerta klausītājiem un draugu kolektīviem – Nicās vīru kori un Daugavpils kultūras centra vīru kori «Fortē». Koncertā muzicēja arī instrumentālā grupa Kristapa Krievkalna vadībā un dziedāja solisti Vīneta Elksne un Zīgrīds Muktupāvels.

06.12. Ievēlēts jauns Studentu padomes priekšsēdētājs

6. decembrī LU Senāta zālē pulcējās 2011. gada sasaukuma LU Studentu padomes biedri, lai ievēlētu padomes priekšsēdētāju. Ar balsu vairākumu šo amatu no LU Juridiskās fakultātes maģistra 1. kursa studenta Edvarda Ratnieka pārņēma LU Ekonomikas un vadības fakultātes bakalaura 3. kursa students Mārtiņš Līdaks. Papildus priekšsēdētāja amatam M. Līdaks turpinās veikt LU Senāta studentu senatoru kolēģijas vadītāja pienākumus.

Priecīgus
gadumijas
svētkus!

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919